

Birželio 14-oji ir 15-oji – Gedulo ir vilties bei Okupacijos ir genocido dienos

Pirmąjį sovietmetį Lietuvos žmonės labiausiai nukentėjo nuo trėmimų – prievartinio iškėlimo į tolimuosius Sovietų Sąjungos regionus. Ruoštis trėmimams Lietuvoje pradėta netrukus po šalies įjungimo į SSRS. Dar net nesant formalaus SSRS valdžios nutarimo dėl žmonių trėmimo, pasirengimas jam jau vyko pagal NKVD direktyvas. 1941 m. gegužės 16 d. VKP(b) CK ir SSRS Liaudies Komisarų Taryba priėmė slapta nutarimą „Dėl socialiai svetimo elemento iškeldinimo iš Pabaltijo respublikų, Vakarų Ukrainos, Vakarų Baltarusijos ir Moldavijos“. Vyriausioju akcijos vykdytoju buvo paskirtas SSRS vidaus reikalų liaudies komisaras Lavrentijus Berija. Vykdydamas centro direktyvą, LSSR valstybės saugumo liaudies komisaras gegužės 23 d. pasirašė slapta įsakymą sudaryti centrinių štabų žmonių trėmimo operacijai parengti ir vadovauti. Pirmąsias dvi savaites centriniam štabui vadovavo LSSR valstybės saugumo liaudies komisarų pavaduotojas Davidas Bykovas, vėliau –

Piotras Gladkovas. Trėmimo operacijai vadovauti vietose iš 77 NKGB ir NKVD darbuotojų buvo sudaryti apskričių štabai.

1941 m. birželio 4 d. SSRS valstybės saugumo komisaro Vsevolodo Merkulovo pavaduotojas Ivanas Serovas parengė direktyvą apskričių skyrių saugumo viršininkams, kaip organizuoti galutinę tremiamų žmonių apskaitą ir patį trėmimą. Turėjo būti tremiami tie, apie kuriuos buvo spėta sukaupti kokios nors „kompromituojančios medžiagos“: kad jie dalyvavo Nepriklausomybės kovose, priklausė tautinėms partijoms, ėjo aukštas valstybines pareigas ir pan.

Trėmimams vykdyti buvo mestos beveik visos Lietuvos SSR vidaus reikalų ir valstybės saugumo pajėgos, prokuratūros darbuotojai, sovietinis ir partinis aktyvas. Genocido akcija buvo kruopščiai suplanuota ir parengta, buvo sukurtos smulkios instrukcijos, kaip vykdyti trėmimus. Kiekvienoje apskrityje NKGB turėjo parengęs išsamius trėmimo vykdymo planus. Į pagalbą pasitelkti ir NKGB bei

NKVD darbuotojai iš Rusijos, Ukrainos ir Gudijos.

Tremti pradėta birželio 14 d. 3 val. ryto. Kadangi dauguma tremiamų žmonių gyveno kaimuose, atvykusios trėmimo vykdytojų operatyvinės grupės užmegzdavo ryšį su vietos aktyvistais ir nustatydavo tikslią ištremti numatytų šeimų gyvenamąją vietą. Grupei įsiveržus į tremiamųjų butus ir namus, jos vyresnysis pirmiausia pagal sąrašus patikrindavo šeimos sudėtį, paskui pradėdavo kratą – „ginklams surasti“. Po kratos tremiamiesiems būdavo pareiškama, kad vyriausybės nutarimu jie bus išvežti „į kitas Sovietų Sąjungos sritis“. Jeigu kas nors mėgindavo bėgti, būdavo šaudoma. Vienas svarbiausių trėmimo tikslų buvo aprūpinti Sibiro ir šiaurinės SSRS sritis nemokama darbo jėga, todėl pagal I. Serovo instrukciją tremtiniais buvo leidžiama pasiimti ne daugiau kaip 100 kg per visą savo gyvenimą užgyvento turto. Nors I. Serovo instrukcija draudė atimti iš tremtinių daiktus, neretai tremtiniai buvo atvirai

Garvežys, traukiantis gyvulinių vagonų sąstatą. Komijos ASSR. (Iš Genocido aukų muziejaus rinkinių)

apiplėšiami, o gimtinėje likęs jų turtas – konfiskuojamas.

Remiantis archyviniais dokumentais, 1941 m. birželio 14–18 d. iš Lietuvos buvo išvežta apie 18 tūkst. žmonių, nuo šeimų atskirti vyrai atsidūrė lageriuose. Genocido aukų vardyno duomenimis, yra žinomi 16 246 asmenys, iš jų 12 331 – išvežti į tremtį, o 3915 – į lagerius. Tremtis palietė visas Lietuvoje gyvenusias tautas – lietuvius, žydus, lenkus, rusus ir kt., neaplenkė nė vieno šalies gyventojų sluoksnio.

Daugiausia tremtinių 1941 m. išvežta į Altajaus kraštą, kiti – į Komijos ASSR, Tomsko, Novosibirsko sritį, Kazachiją ir Krasnojarsko kraštą. 1942 m. birželio mėn. beveik pusė lietuvių iš Altajaus krašto buvo išvežti į Jakutijos šiaurę, prie Laptevų jūros. Dėl atšiauraus klimato, bado, antisanitarinių sąlygų sukeltų ligų žmonės tremtyje sirgo, daug jų mirė, o pirmiausia sirgo ir mirė vaikai. Į Lietuvą po 15 ir daugiau metų grįžo mažiau nei pusė 1941 m. tremtinių. **LGGRTC**

LIETUVOS PREZIDENTAS BRATISLAVOJE:
GINTIS PRIVALOME NE TIK NUO PIRMO NATO CENTIMETRO, BET IR NUO PIRMOS MINUTĖS

Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda Bukarešto devyneto viršūnių ir NATO Generalinio Sekretoriaus Jenso Stoltenbergo pasitarime (Bratislava). *Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos nuotrauka / Robertas Dačkus*

2023 m. birželio 06 d.

Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda antradienį dalyvauja NATO rytinio flango – vadinamojo Bukarešto devyneto – valstybių vadovų susitikime su NATO

generaliniu sekretoriumi Jensu Stoltenbergu. Kreipdamasis į viršūnių susitikimo dalyvius Prezidentas pabrėžė, kad NATO viršūnių susitikimas Vilniuje turi aiškiai parodyti, jog Aljansas, iškilus būtinybei,

yra pasiruošęs kautis ne tik už kiekvieną valstybių narių centimetrą, bet ir nuo pat pirmos agresijos minutės.

„Nuo Madrido viršūnių susitikimo saugumo situacija Baltijos regione tik pablogėjo.

Rusijos grėsmė niekur nedingo, dar daugiau – Kremlius perkelia dalį taktinio branduolinio arsenalo į Baltarusiją. Tai dar kartą rodo, kad mūsų laikysena turi būti sustiprinta visomis kryptimis”, – sakė šalies vadovas. Prezidentas paragino NATO dar iki Vilniaus viršūnių susitikimo patvirtinti naujus regioninius gynybos planus, įtvirtinti priešakinės gynybos principą ir stiprinti Baltijos regiono ir viso Aljanso rytinio flango oro gynybą.

Valstybės vadovas pabrėžė, kad kitas svarbus Vilniaus NATO viršūnių susitikimo tikslas yra Ukrainos narystės Aljanse perspektyvos ir aiškaus kelio, kaip stiprinti politinius NATO ir Ukrainos ryšius, aptarimas.

„Ukrainos ateitis yra NATO. Mums reikia konkretaus kelio, kaip šiuo momentu Ukrainą maksimaliai suartinti su Aljansu, priartinti ją prie pakvietimo dėl narystės. Ukraina daugiau negali būti palikta pilkojoje zonoje. Negalime dar kartą rizikuoti karais Europoje”, – pabrėžė

Lietuvos vadovas.

Prezidentas išsakė lūkestį, kad Vilniuje prie NATO viršūnių susitikimo stalo galės sėsti 32 visateisių NATO narių valstybių vadovai, ir pakvietė sąjungininkes sutelkti pastangas, siekiant užbaigti Švedijos narystės Aljanse ratifikavimo procesą.

Kreipdamasis į Bukarešto devyneto lyderius Lietuvos valstybės vadovas taip pat akcentavo būtinybę Vilniuje susitarti dėl NATO šalių narių gynybai skiriamų lėšų didinimo.

„Tikiuosi, kad Vilniuje 2 procentų BVP riba gynybai taps ne lubomis, o grindimis. Tačiau jei rimtai žiūrime į mūsų valstybių saugumą, privalome žengti žingsniu toliau. Mes turime suteikti spartų postūmį gynybos pramonei – to reikia ne tik tam, kad galėtume toliau padėti Ukrainai, bet ir tam, kad sustiprintume savo gynybines galias”, – Bratislavoje sakė Lietuvos Prezidentas.

Prezidento komunikacijos grupė

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Valdančiosios Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų (TS-LKD) partijos prezidiumas birželio 9 d. nusprendė, kad nepaisant nepavykusio bandymo surengti pirmalaikius Seimo rinkimus, **Ingridos Šimonytės** Vyriausybė ir valdančioji koalicija turi dirbti toliau. Kaip birželio 10 d., šeštadienį ryte išplatintame pranešime teigia partijos pirmininkas, užsienio reikalų ministras **Gabrielius Landsbergis**, Seimas, nesutikdamas perkrauti politinės sistemos bei atnaujinti pasitikėjimo kontraktą su rinkėjais, iš esmės pasirinko ne politinio atsinaujinimo, o amnestijos kelią. LRT.lt primena, kad šis posėdis sukvietas po to, kai Seimas atmetė ankstesnį jo siūlymą surengti šalyje pirmalaikius parlamento rinkimus, siekiant perkrauti visą politinę sistemą dėl neskaidrių išmokų savivaldoje.

Po birželio 9 d., penktadienio pavakarę priimto Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų (TS-LKD) prezidiumo sprendimo premjerė **Ingrida Šimonytė** akcentuoja, kad kilusios įtampos „niekaip nėra susijusios su tiesioginiu Vyriausybės darbu“. Ji nurodo, kad Vyriausybė darbą tęs ta pačia sudėtimi. Ministrė Pirmininkė teigia, kad dėl Vyriausybės krizę įžiebusios savivaldybių kanceliariinių lėšų skyrimo tvarkos jau imtasi priemonių.

Prieš 45 metus buvo įkurta disidentų **Antano Terlecko** vadovaujama Lietuvos Laisvės lyga – pagrindinė veikusi neginkluoto antisovietinio pasipriešinimo organizacija. Aukščiausiosios Tarybos Atkuriamojo Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis sako, kad Laisvės lyga ir jos vadovas buvo nepavargstantys nepriklausomybės šaukkliai, atmetę bet kokią okupacinio režimo diktatą. Lietuvos Laisvės lyga įkurta 1978 metų birželio 14 dieną kaip pagrindinė, tautinė, politinė Lietuvos organizacija, kovojusi už Lietuvos nepriklausomybę. Siekė atkurti Lietuvos valstybingumą, ugdyti tautinę, religinę, politinę lietuvių savimonę.

Laisvės partijos pirmininke dvejų metų kadencijai perrinkta ekonomikos ir inovacijų ministrė **Aušrinė Armonaitė**. Toks sprendimas buvo priimtas birželio 10 d. vykusio Laisvės partijos narių suvažiavimo metu. A. Armonaitė buvo vienintelė kandidatė į partijos pirmininko pareigas, rašoma partijos pranešime.

Lietuvos pasieniečiai birželio 9 d., penktadienio vakarą registravo Rusijos oro pajėgų piloto leitenanto Dmitrijaus Mišovo prieglobsčio prašymą, jis apgyvendintas specialiose patalpose. *BBC* birželio 8 d., ketvirtadienį pranešė, kad Rusijos oro pajėgų pilotas, leitenantas D. Mišovas, gegužės pabaigoje pabėgo į Lietuvą, papasakojo apie okupantų nuostolius Ukrainoje. Pirminiais duomenimis, rusų pilotas S. Mišovas į Lietuvą pateko ne per išorės, o per ES vidaus sieną, kur pagal Šengeno teisyno reikalavimus užtikrinamas laisvas asmenų ir prekių judėjimas be pasienio kontrolės.

Europos Sąjungos Tarybai preliminarai sutarus dėl naujos migracijos politikos ir numčius privalomą dalyvavimą solidarumo mechanizme, Lietuvai reikėtų priimti 158 neteisėtai į ES atvykusius migrantus arba sumokėti 3,18 mln. eurų per metus, birželio 9 d. pranešė Vidaus reikalų ministerija.

Vidaus reikalų ministrė Agnė Bilotaitė pranešė, kad sostinėje kriminogeninė situacija nėra pablogėjusi, tačiau, anot jos, siekiant efektyvesnės nusikaltimų prevencijos, bus įrengta daugiau vaizdo kamerų, planuojamas politinis projektas dėl narkotikų prevencijos mokyklose. Šiuo metu mieste įrengta daugiau negu 300 kamerų.

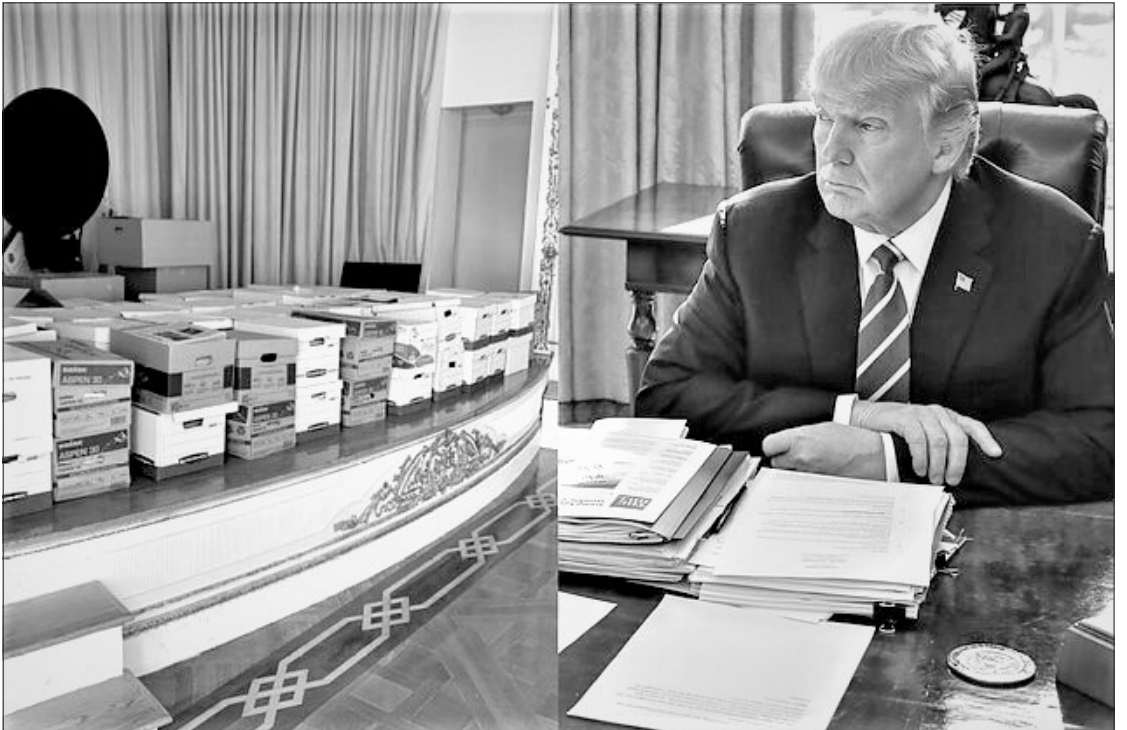
Baltijos šalyse atliktas tyrimas rodo, kad daugybė žmonių nepatenka į oficialią remiamųjų statistiką, nors iš tikrųjų turėtų tokie būti. Pavyzdžiui, išsiskyręs žmogus, kurio situacija staigiai pablogėja, bet pajamos – per didelės socialiniai paramai gauti. Arba šeima dėl vieno iš maitintojų ligos ar netekties. Galbūt neturintis išsilavinimo, arba turintis, bet gavęs jį labai seniai ir dabar tai lemia mažesnę algą ar netgi darbo praradimą. Tyrėjai tokius vadina nematomais žmonėmis. Iš viso jų Lietuvoje – beveik 410 tūkst.

Seimas skubos tvarka ketina svarstyti Užimtumo įstatymo pataisas, kurios sudarys galimybę užsieniečiams mokytis valstybinės lietuvių kalbos, neatsižvelgiant į leidimo gyventi Lietuvoje galiojimo terminą. Šiuo metu galimybę mokytis lietuvių kalbos turi tik tie užsieniečiai, kurių leidimas gyventi Lietuvoje galioja ne trumpiau kaip vienerius metus. Tikimasi, kad įstatymo pakeitimas palengvins užsieniečių integraciją į šalies darbo rinką. Užimtumo tarnybos siuntimu 2022 metais lietuvių kalbos mokėsi 93 ukrainiečiai, 2023 m. nuo sausio 1 iki gegužės 31 d. – 299 ukrainiečiai. Iš viso Lietuvoje yra apie 40 tūkst. atvykusių darbingo amžiaus ukrainiečių.

Tarptautinis Teisingumo Teismas Hagoje leido Lietuvai įstoti į Ukrainos bylą prieš Rusiją dėl karo nusikaltimų, birželio 8 d. pranešė teisingumo ministrė Ewelina Dobrowolska.

Parengta pagal Lietuvos žiniasklaidos pranešimus

KALTINIMAI DĖL SLAPTŲ DOKUMENTŲ IŠSIVEŽIMO IR PAVOJAUS NACIONALINIAM SAUGUMUI

Donaldas Trampas (Donald Trump) palikdamas Baltuosius rūmus išsivežė itin slaptus branduolinius ir gynybos dokumentus.

AP

Jungtinių Valstijų federaliniai prokurorai birželio 9 d., penktadienį paskelbė plataus masto kaltinamąjį aktą Donaldui Trumpui (Donald Trump), kuriame buvęs šalies prezidentas kaltinamas kėlęs pavojų nacionaliniam saugumui, kadangi palikdamas Baltuosius rūmus išsivežė itin slaptus branduolinius ir gynybos dokumentus.

76 metų D. Trampas, kuris yra 2024 metų respublikonų kandidatas į prezidentus, į savo „Mar-a-Lago“ rezidenciją Floridoje kartoninėse dėžėse išsivežė šimtus įslaptintų vyriausybės dokumentų, teigiama 49 puslapių kaltinamajame akte.

Kaltinamajame akte teigiama, kad D. Trampas „Mar-a-Lago“, kur reguliariai vykdamo dideli socialiniai renginiai, laikė šiuos dokumentus, tarp kurių buvo Pentagono, CŽV ir Nacionalinio saugumo agentūros įrašų, nesaugomus. Slaptus dokumentus jis laikė dėžėse, savo namų vonios kambariuose.

Bent du kartus D. Trampas savo golfo klube Bedminsteryje, Naujajame Džersyje, parodė įslaptintus dokumentus apie JAV karines operacijas ir planus žmonėms, neturintėjusiems leidimo su jais susipažinti.

D. Trumpui kaltinamajame akte pateikti 37 atskiri kalti-

nimai, įskaitant 31 kaltinimą dėl „sąmoningo nacionalinės gynybos informacijos laikymo“, susijusio su konkrečiais dokumentais. Už nuosprendį pagal kiekvieną kaltinimą gresia iki 10 metų kalėjimo.

„Šioje šalyje turime vienus įstatymus ir jie galioja visiems“, – sakė specialusis prokuroras Jackas Smithas, kuris pateikė istorinį kaltinimąjį aktą D. Trumpui, pirmajam buvusiam JAV prezidentui, kuriam pateikti federaliniai baudžiamieji kaltinimai.

„Įstatymai, kuriais saugoma informacija apie nacionalinę gynybą, yra labai svarbūs Jungtinių Valstijų saugumui ir patikimumui, todėl jų turi būti laikomasi“, – teigė J. Smitas ir pridūrė, kad jis sieks užtikrinti, jog D. Trampas sulauktų greito teismo proceso.

Dukart apkaltintam D. Trumpui pateikti ir kiti kaltinimai: sąmokslas trukdyti teisingumui, už kurį gresia iki 20 metų kalėjimo, dokumento ar įrašo nuslėpimas, už kurį taip pat gresia 20 metų laisvės atėmimo bausmė, ir melagingi pareiškimai.

„Dėžėse saugotuose D. Trampo įslaptintuose dokumentuose buvo informacijos apie Jungtinių Valstijų ir užsienio šalių gynybos ir ginkluotės pajėgumus“, – sakoma kaltina-

majame akte.

Kiti įrašai buvo susiję su JAV branduolinėmis programomis ir galimu JAV ir jų sąjungininkių pažeidžiamumu karinio puolimo atveju, taip pat su atsakomųjų veiksmų planais.

D. Trampas turės atvykti į Majamio teismą, kur vyks pirmasis šios bylos posėdis.

D. Trampas į kaltinamąjį aktą atsakė eile įrašų savo socialiniame tinkle „*Truth Social*“ ir specialųjį patarėją J. Smithą pavadino išprotėjusiu ir „Trampo nekontroliuojamu“.

Birželio 8 d., ketvirtadienį paskelbtame vaizdo įrašė D. Trampas įžūliai pareiškė esąs nekaltas ir kaltinimus pavadino Teisingumo departamento kišimusi į rinkimus, kurį, anot jo, ginklu pavertė demokratų prezidento Joe Bideno administracija. „Jie mane persekioja, nes dabar mes vėl daug pirmaujame apklausose prieš Bideną“, – teigė D. Trampas.

Birželio 9 d., penktadienį J. Bidenas pareiškė, kad nekomentuos šios bylos ir nesusisieks su generaliniu prokuroru Merricku Garlandu, kuris paskyrė J. Smithą specialiuoju patarėju D. Trumpo tyrimui atlikti.

„Visiškai su juo nekalbėjau ir neketinu kalbėtis“, – žurnalistams sakė J. Bidenas. **LRT**

RUSAI SUSPROGDINO KACHOVKOS HIDROELEKTRINĖS UŽTVANKĄ

Ukrainos gelbėjimo tarnybos pranešė, kad Ukrainos kontroliuojamoje pusėje išgelbėta daugiau kaip 1 450 žmonių, o rusų kontroliuojamame krante pareigūnai sakė, kad čia evakuoti 1 274 žmonės.

Ukraina birželio 6 d. apkaltino Rusijos pajėgas susprogdinus Kachovkos užtvanką ir hidroelektrinę, esančias teritorijoje, kurią Maskva kontroliuoja jau daugiau nei metus. Rusijos pareigūnai

kaltino ukrainiečius vykdžius bombardavimą šioje teritorijoje, kur Kyjivo ir rusų kontroliuojamas Ukrainos dalis skiria upę.

Jungtinėse Valstijose įsikūręs analitinis centras „*Institute for the Study of War*“ (ISW) naujausioje apžvalgoje teigė, kad Kachovkos hidroelektrinės susprogdinimas yra labiau naudingas Rusijai nei Ukrainai.

Anot ISW, rusai yra labiau

suinteresuoti užtvindyti Dnipro žemupį, nepaisant žalos jų pačių įrengtoms gynybinėms pozicijoms ir pajėgoms, kad apsunkintų Ukrainos kontrpuolimą.

Ukrainos prezidentas Volodymyras Zelenskis birželio 7 d., trečiadienį apkaltino Maskvą sąmoningai sunaikinus užtvanką. „Šimtai tūkstančių žmonių liko be normalios prieigos prie geriamojo vandens“, – rašė jis. **LRT**

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

DIRVA

TEL. (216) 531-8150
FAX (216) 531-8428
E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija „Viltis“, Inc.

Algirdas V. Matulionis, pirmininkas / president
Gediminas Markevičius, redaktorius / editor
1960 Town Dr., Naperville, IL 60565-2029
E-mail: dirva.redaktorius.chicago@gmail.com

DIRVA (USPS 157-580)
Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn.
VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$2.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78.
Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiro numerio kaina - \$2.00.
Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu, ne visada sutampa su redakcijos nuomone. Nespausdinti straipsniai gražinami tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

PIGI VALDŽIA BRANGIAI ATSEINAI

Aukštą paminklą reikia pastatyti išminčiui, pasakiusiam, kad „pigi valdžia brangiai kainuoja“. Juk elementaru – visi norime, kad į valdžią būtų išrenkami piliečiai, geriausiai išmanantys visas, su valstybės valdymu susijusias, sritis. Deja, yra nemažai ir tokių, kurie valdžioje nori matyti žmones „pagal savo sugedimo laipsnį“, todėl tos idealios valdžios siekiamybės niekaip nepasiekiame, o už pasėkmes tenka brangiai mokėti.

Bet yra ir dar viena to išminties perlo interpretacija – už tokį svarbų darbą reikia ir atitinkamo užmokesčio. Ir vėl tas „deja“... Kalbu apie pastarosiomis dienomis siautėjantį džina, kurį iš butelio paleido visuomenininkas Andrius Tapinas, vieną dieną atkreipęs dėmesį į Lietuvos savivaldybių tarybų narių išlaidas dirbant tarybos nario darbą. Žinia, savivaldybės tarybos narys gauna ir atlyginimą, tiksliau – išmokas, mokamas kas ketvirtį (atkreipkite dėmesį – ne kas mėnesį, bet kas ketvirtį, t. y. už tris mėnesius): „Už darbo laiką, atliekant Tarybos nario pareigas“ ir „Su Tarybos nario veikla susijusios išlaidos pagal pateiktus dokumentus“. Pavyzdžiui - vieno daugiausiai uždirbusio Klaipėdos savivaldybės tarybos nario išmokos už pirmąjį šių metų ketvirtį: 235, 44 eur (už darbo laiką, atliekant Tarybos nario pareigas) ir 900 eur (su Tarybos nario veikla susijusios išlaidos pagal pateiktus dokumentus). Kitaip tariant, narys kas mėnesį uždirbo... beveik 80 eurų, ir jei ne tos su Tarybos nario veikla susijusios išlaidos (900 eur, arba 300 eur per mėn.), tai turėtume puikų pigios valdžios pavyzdį. Bet ir 380 eurų uždarbis per mėnesį, sutikite, ne kas... Na, nebent jūs sutiktumėte už tokius pinigus studijuoti įstatymus, sprendimų projektus, plėtros planus, administracinius sprendimus, finansinius veiksmus, biudžetų planus ir t. t. Žodžiu, dirbti atsakingą intelektualinį darbą, nuo kurio priklauso visos savivaldybės gyventojų gerovė ir ateitis. (Yra ir išimčių – toje pačioje taryboje net 7 nariai išvis neima išmokų už darbo laiką, atliekant Tarybos nario pareigas, tačiau tik du neima ir išmokos už su Tarybos nario veikla susijusiomis išlaidomis.)

Taigi, visuomenininkas A. Tapinas užkabino ne korupcijos lizdą, bet nevykusį apmokėjimo už savivaldybės tarybos nario darbą modelį. Kitas klausimas, ar visos tos išlaidos pateisinamos, ar neperlenkta lazda jas panaudojant, ar jos pagrįstos dokumentais?

Pabaigai – socialiniame tinkle „Facebook“ paskelbtas įrašas, kuriame apžvalgininkas Arkadijus Vinokuras, su savo tautybei būdinga išmintimi, pasidalijo buvusios Izraelio ministrės pirminkės Goldos Meir politinio testamentą būsimiems politikams ištrauka: „Jei norite sukurti šalį, į kurią norės grįžti jos sūnūs ir dukterys, jei norite sukurti šalį, iš kurios jie išvyks tik per šventes, jei norite sukurti šalį, kuri nejaustų baimės ateičiai, tada tiesiog įgyvendinkite šias dvi priemones: sulyginkite korupciją su Tėvynės išdavyste, o korumpuotus valdininkus prakeikite iki septintos kartos. Padarykite viską, kad trys profesijos būtų geriausiai apmokamos ir gerbiamos. Tai – kariai, mokytojai ir gydytojai. O svarbiausia, dirbk, dirbk ir dirbk, nes niekas, išskyrus tave, negali apsisaugoti, niekas tavęs nepamaitins, tik tu pats, o tavo šalis reikalinga tik tau ir niekam kitam. Kai tai tampa ne tik žodžiais ir paprastu šūkiu, bet tampa tavo gyvenimo būdu, tada tu pasiekei savo tikslą.“

Kęstutis Šilkūnas

KODĖL VAKARŲ PASAULIO SANKCIJOS RUSIJAI NEPRIVERČIA JOS KAPITULIUOTI?

15 mėnesių Rusija kariauja prieš Ukrainą. Atsilaikyti prieš agresorių padeda visas civilizuotas Vakarų pasaulis, teikdamas finansinę, humanitarinę, socialinę, karinę, logistinę ir žvalgybinę pagalbą, priima ir išlaiko šimtus tūkstančių Ukrainos pabėgėlių.

Paskui vienas Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) ir Europos Sąjungos (ES) sankcijas seka kitos sankcijos. Karo pradžioje daugelis Vakarų ekspertų Rusijos ekonomikai pranašavo greitą krachą, bet tai neįvyko.

Tarptautinis valiutos fondas pranašauja, kad Rusijos ekonomika, nors Vakarų sankcijų nemažėja, šiais metais vėl augs. Taip rašo įtakingas vokiečių savaitraštis „Spiegel“.

Pasaulio ekonomikos ekspertai laužo galvas, kodėl tai vyksta, ieško atsakymų, klausia garsių ekonomikos profesorių. Vienas jų – buvęs Maskvos aukštosios ekonomikos mokyklos, dabar Harvarde dirbantis ekonomistas Andrejus Jakovlevas, tyrinėjantis pasaulio ūkio santykius su politika.

Iš tikrųjų daugelis ekonomistų, taip pat ir A. Jakovlevas, manė, kad 2022 metais Rusijos ekonomika stipriai kris. Tačiau ji susitraukė vos vieną–du procentus.

Yra keletas priežasčių. Visų pirma, Rusija vis dar gauna dideles pajamas iš energetinių resursų, nors beveik visos Europos Sąjungos šalys atsisakė šios šalies naftos ir dujų. Tačiau pusės milijardo gyventojų ES rinką pakeitė apie keturių milijardų gyventojų – Indijos, Kinijos ir Pietų Azijos šalių rinkos. Pajamos už dujas ir naftą vienu metu net padidėjo.

Nereikia pamiršti, kad Rusija, nors ir yra totalitarinė bei autokratinė šalis, jau nebe komunistinė valstybė. Rusija – šalis, kur vis dar veikia laisvoji rinka, gebanti prisitaikyti prie krizės sąlygų. Tūkstančiai verslininkų kovoja už verslo, įmonių ir kompanijų

išlikimą. Anot ekonomisto A. Jakovlevo, rusų valstybės aparatas dirba ne blogiau nei Vakarų šalių. Dėl to galima ginčytis, bet jei norima, apie padėtį pačioje Rusijoje bei Azijos rinkose reikia turėti objektyvių duomenų.

Žinoma, Rusijos valdininkija – stipriai korumpuota. Vis dėlto valdžios aparatas nori išlikti, tad pastaruosius kelerius metus, reaguodamas į visuomenės neramumus, dar gerokai prieš užpuolant Ukrainą, kai tūkstančiai demonstrantų Maskvoje ir Sankt Peterburge išėjo į gatves, pradėjo gana glaudžiai bendradarbiauti su privačiomis įmonėmis ir privačiu kapitalu.

Daugelis Rusijos valdžios struktūrų įdiegė skaitmenines technologijas. Net Kremliaus aparatas pakeitė personalo atrankos kriterijus – priimant į darbą Kremliaus aparate reikalau, svarbiausia, ištikimybės režimui, dabar reikalaujama ištikimybės ir kompetencijos.

Pavyzdžiu gali būti premjeras Michailas Mišustinas, prieš tapdamas vyriausybės galva, jis modernizavo mokesčių sistemą, kuriai vadovavo. Jam vadovaujant, pajamos už dujas ir naftą gerokai padidėjo.

Kompetencija ir profesionalizmas jau įsigalėjo Finansų ministerijoje bei Centriniame banke. Rusams pavyko sumažinti prarają, anksčiau buvusią tarp privataus kapitalo ir biurokratijos. Verslas iš valdžios nesitikėdavo jokios pagalbos, o teises daugiausia apgindavo teismuose. Dabar padėtis pakitusi.

„Spiegel“ žurnalistai kartu su norvegų rizikos analizės firma „Corisik“ nustatė, kad daug Vokietijos ir Nyderlandų elektronikos firmų, kai jau buvo paskelbtos sankcijos, per Kazachstaną privačioms Rusijos karo pramonės firmoms tiekė elektroniką, reikalingą dronams gaminti. Vien tik elektronikos firma „Elix-St.“ nuo karo pradžios į Kazachstaną pasiuntė

įrangos už 800 tūkstančių eurų. Tyrėjai nustatė, kad iš Nyderlandų per Roterdamo uosto muitinę dronai siųsti į Kazachstaną, o iš ten lengvai patekdavo į Rusiją. Šių firmų savininkų pavardės užkoduotos, kad išvengtų ES sankcijų, o jų centrai veikia Maskvoje.

Bėda ta, kad nėra kontrolės, kaip sankcijos veikia. Valdančiųjų Vokietijos socialdemokratų atstovas Sebastianas Fiedleris atvirai sako: „Sankcijos, kurių negalime kontroliuoti, yra beprasmės.“

ES iki šiol priėmė 10 sankcijų paketų, talpinančių dešimtis tūkstančių muitinės kodų. Jų efektyvumas per 15 karo mėnesių kelia daug klausimų.

Vis dėlto ekonomika nevaikšto viena. Ją nuolat lydi politika, kurią daro politikai, ne visada išmanantys ekonomiką, tačiau galvojantys, kad ekonomiką supranta geriau nei ekonomistai. Be to, politikai, jei nori išlikti valdžioje, norom nenorom privalo atsižvelgti į visuomenės ir valstybės interesus.

Rusija kariauja grobikišką karą prieš kaimynę, slavų valstybę, išpažįstančią tą patį stačiatikių tikėjimą ir turinčią didžiausią pagal plotą pasaulio šalį. Tačiau, blaiviai galvojant, jai neturėtų kilti pagundos užgrobti dar daugiau svetimų žemių, privesti paklusti kuo daugiau tautų, valstybę paversti imperija.

Bet gal tokia didžiųjų autoritarinių valstybių ir joms vadovaujančių diktatorių prigimtis? Jos negali egzistuoti be karų?

Vis dėlto imperijų dominavimo laikai jau seniai baigėsi, palydėti Pirmojo ir Antrojo pasaulinių karų su dešimtimis milijonų aukų. Tikėkimės, kad Trečiojo pasaulinio karo nebus, nes didžiųjų šalių politikams užteks proto ir atsakomybės apsaugoti pasaulį nuo sunaikinimo.

Vytautas Plečkaitis, Nepriklausomybės Akto signataras, LRT.lt

ŠVEDIJA PASIRENGUSI PRIIMTI NATO KARIUS DAR PRIEŠ ĮSTODAMA Į SĄJUNGĄ

Švedija, kurios narystė NATO šiuo metu blokuojama, yra pasirengusi priimti laikinas NATO bazes savo teritorijoje dar prieš tapdama visateise nare, birželio 9 d. pareiškė ministras pirmininkas Ulfas Kristerssonas.

„Vyriausybė nusprendė, kad kariuomenė kartu su NATO ir NATO valstybėmis narėmis gali imtis parengiamųjų veiksmų, kad ateityje galėtų vykdyti bendras operacijas“, – rašė Švedijos

premjeras konservatorius U. Kristerssonas straipsnyje, kurį dienraštyje „Dagens Nyheter“ pasirašė ir gynybos ministras Palas Jonsonas.

„Šie parengiamieji veiksmai galėtų apimti laikiną užsienio technikos ir personalo dislokavimą Švedijos teritorijoje, – teigė jie. – Šiuo sprendimu siunčiamas aiškus signalas Rusijai ir stiprinama Švedijos gynyba.“

NATO pajėgų buvimas būtų atgrasymo priemone

nuo bet kokių galimų Rusijos veiksmų kitoje Baltijos jūros pusėje.

Švedija yra NATO kvietinė narė nuo 2022 metų birželio, tačiau jos paraišką stoti į aljansą, kurią turi ratifikuoti visos 31 valstybė narė, bloka vo Turkija ir Vengrija.

Tik visateisėms narėms taikoma NATO 5-ojo straipsnio kolektyvinės gynybos nuostata, pagal kurią vienos narės užpuolimas laikomas viso aljanso užpuolimu. *LRT*

LIETUVOS VYRIAUSYBĖ PRITARĖ VIDAUS SIENOS KONTROLĖS ATKŪRIMUI NATO VIRŠŪNIŲ SUSITIKIMO METU

Lietuvos Vyriausybė pritarė Vidaus reikalų ministerijos siūlymui septynioms paroms atkurti vidaus sienos kontrolę dėl liepos 11-12 d. Vilniuje vyksiančio NATO viršūnių susitikimo. Patikrinimai Valstybės sienos apsaugos tarnybos (VSAT) nustatytuose pasienio kontrolės punktuose bus atnaujinti nuo liepos 7 d. 8.00 val. iki liepos 13 d. 8.00 val.

„Rimtai vertiname galimas rizikas ir esame pasirengę užtikrinti viešąjį, nacionalinį ir NATO vadovų saugumą šio ypatingos svarbos įvykio metu. Sprendimas atnaujinti patikrinimus prie vidaus sienos leis tikslingai paskirstyti žmogiškuosius išteklius ir efektyviau valdyti galimas grėsmes“, – teigia vidaus reikalų ministrė Agnė Bilotaitė.

Vykstant per vidaus sienas yra privaloma turėti galiojantį kelionės dokumentą – piliečio pasą arba asmens tapatybės kortelę. Atnaujinus vidaus

sienos kontrolę kelionės galimai užtruktų ilgiau, tačiau keliaujantiems dėl papildomų pasienio procedūrų didesnių nepatogumų kilti neturėtų.

Patikrinimai bus atnaujinti vidaus skrydžių (tarp Šengeno erdvei priklausančių valstybių) keleiviams oro uostų ir reguliarių vidaus susisiekimo keltų keleiviams jūrų uostų pasienio kontrolės punktuose bei asmenims, kurie kirs sausumos valstybės sieną su Lenkija ir Latvija. Atsižvelgiant į situaciją ir galimas grėsmes, patikrinimai vyks rizikos analize paremta pasirinktine tvarka bet kuriuo paros metu. Patikrinimams bus naudojama laikinai įrengta infrastruktūra, eismui reguliuoti statomi laikini kelio ženklai ir atitvarai.

Patikrinimams prie vidaus sienos vykdyti į pagalbą bus pasitelkiami muitinės pareigūnai taip pat Latvijos ir Lenkijos pasieniečiai, o išorės sienos kontrolei papildomai bus pasitelkiama Lietuvos kariuo-

Lietuvos muitinės postas.

LRV

menė, šauliai, taip pat Estijos, Moldovos pasieniečiai ir papildomos Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros „Frontex“ pajėgos.

Šengeno erdvei priklausančios valstybės yra panaikinusios vidaus sienų kontrolę, tačiau kiekviena šalis ją gali

laikina atnaujinti, kai yra būtina imtis tam tikrų saugumo priemonių, siekiant efektyviau užkirsti kelią vidaus saugumo ir viešosios tvarkos pažeidimams.

Atstatyti vidaus sienos kontrolę dėl didelio masto ir reikšmės renginių yra įprasta

praktika Šengeno erdvės valstybėse. Dėl NATO viršūnių susitikimo tiek Latvija 2010 m., tiek Lenkija 2016 m., tiek Ispanija 2022 m. buvo atnaujinusios vidaus sienos kontrolę. Lietuvoje vidaus sienos kontrolė buvo atnaujinta 2020 m.

LRV

LIETUVA SUTEIKS PARAMĄ UKRAINAI PO HIDROELEKTRINĖS UŽTVANKOS SUNAIKINIMO

EPA-ELTA nuotr.

Lietuvos Vidaus reikalų ministerija suteiks skubią pagalbą Ukrainai sunaikintos Kachovkos hidroelektrinės užtvankos sukeltiems padariniams likviduoti. Šiam ministerijos sprendimui skubos tvarka pritarė Lietuvos Vyriausybė.

Ukrainai bus skirta civilinės saugos tarptautinė pagal-

ba iš Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento (PAGD) prie VRM tvarkomo valstybės rezervu materialinių išteklių atsargų – 30 pastatomų palapinių ir 240 sudedamų lovų, kurių bendra vertė – beveik 48 tūkst. eurų. Dar 2500 eurų iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervu bus skirta siuntos

mai pagalbai, gautas ir Ukrainos patvirtinimas dėl pagalbos priėmimo.

Pernai iš Vidaus reikalų ministerijos statutinių tarnybų ir valstybės rezervų buvo suformuoti du pagalbos Ukrainai paketai – civilinės saugos ir ginkluotės. Bendra pagalbos vertė siekė 1,8 mln. Eur.

LR VRM inf.

ginkluotės įsigijimų srityje perkant papildomą kiekį oro gynybos raketų GROM už daugiau nei 20 mln. eurų.

„Maskvai ir Minskui žvanguinant ginklais, taip pat ir branduoliniais, mes suprantame, kad dabartiniam Kremliaus režimui negali būti nuolaidžiaujama. Su Lenkija sutariame, kad turime dirbti tiek dvišaliu formatu, tiek bendrai išnaudojant NATO ir ES galimybes, siekdami ilgalaikio ir tvirto atsako į Rusijos keliamas grėsmes“, – teigė A.

LIETUVA – PIRMAUJA PAGAL EUROPOS KOMISIJOS IŠMOKĖTAS LĖŠAS

Birželio 7 d., trečiadienį Vyriausybė pritarė Finansų ministerijos parengtai 2014-2020 m. Europos Sąjungos (ES) investicijų veiksmų programos įgyvendinimo ataskaitai už 2023 m. I ketvirtį. Šioje ataskaitoje apžvelgta ES lėšų investavimo pažanga bei teikiamos rekomendacijos ministerijoms dėl investicijų rizikų valdymo.

„Žvelgiant į besibaigiantį Europos Sąjungos 2014-2020 m. finansinį laikotarpį, Lietuva yra tarp pirmaujančių valstybių efektyviai investuojanti Sanglaudos politikos lėšas. Tai rodo ir šio ketvirčio rezultatai – Lietuva yra pirmoje vietoje pagal EK išmokėtas lėšas. Šios investicijos kuria reikalingas paskatas ekonomikos ir inovacijų ekosistemos plėtrai, prisideda prie švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos sistemų gerinimo bei didina

ekonomikos atsparumą sukrėtimams“, – sakė finansų ministrė Gintarė Skaistė.

Lietuva pagal ES išmokėtas Lietuvai lėšas užima 1 –ją vietą tarp visų šalių narių. T.y. net 94 proc. nuo 2014–2020 m. Lietuvai skirtu finansavimu, įskaitant išmokėtą avansą. Nuo finansavimo laikotarpio pradžios iki š. m. balandžio 30 d. projektams paskirstyta 7,3 mlrd. (104 proc.) eurų ES fondų lėšų, o įgyvendinant projektus, iš viso investuota 6,2 mlrd. eurų (88 proc.).

Ataskaitoje Finansų ministerija kitoms suinteresuotoms ministerijoms pateikė pasiūlymus dėl būtinų atlikti žingsnių artimiausiu metu, kad rizikingi projektai būtų įgyvendinti laiku arba būtų priimti sprendimai dėl jų ateities, galimai perskirstant numatytas lėšas kitiems projektams.

LRV

LIETUVOS IR LENKIJOS KRAŠTO APSAUGOS MINISTRAI SUTARĖ STIPRINTI BENDRADARBIAVIMĄ

„Tiek Lenkija, tiek Lietuva vertina Rusiją kaip ilgalaikę grėsmę Vakarų saugumui ir demokratinėms vertybėms, tarpusavio pasitikėjimu paremtos tarptautinės sistemos stabilumui“, – sakė krašto apsaugos ministras Arvydas Anušauskas po to, kai šiandien Varšuvoje susitiko su Lenkijos krašto apsaugos ministru Mariuszu Błaszczaku (Mariusz

Błaszczak). Ministrai aptarė saugumo situaciją regione, šalių nacionalinius siekius, pasirošimą NATO viršūnių susitikimui Vilniuje liepą, o taip pat pasirašė bendrą komunikatą, kuriuo nustatė abiejų šalių bendradarbiavimo gynybos srityje gaires. Ministrai sutarė aktyvinti dvišalių pratybų vykdymą, įskaitant sienos kirtimą, toliau bendradarbiauti

Anušauskas. Anot jo, tvirtas atsakas į grėsmes prasideda nuo fronto Ukrainoje, todėl praktinė abiejų šalių parama Ukrainai turi tęstis.

Abu ministrai sutarė, kad NATO turi toliau stiprinti priešakinę gynybą – ilgalaikiam Rusijos atgrasymui būtina stiprinti kovinius pajėgumus, esančius Aljanso rytiniame pakraštyje. Lietuva ir Lenkija bendromis pastangomis to sieks NATO viršūnių susitikime Vilniuje, kur vienas svarbiausių tikslų bus patikimos

oro ir priešraketinės gynybos Baltijos valstybėse užtikrinimas. Pasak A. Anušausko, Vilniuje kartu turi būti siekiama ir bendro NATO šalių išsipareigojimo skirti gynybai bent 2 proc. nuo BVP. Lietuva šiuo metu skiria 2,5 proc. ir tai turėtų būti naujoji norma Aljansui atnaujinant gynybos investicijų išsipareigojimus.

Savo ruožtu, A. Anušauskas pabrėžė, kad Lenkijos pajėgų stiprinimas yra siektinas pavyzdys kitiems sąjungininkams.

LR KAM

V. LANDSBERGIS:

„PAŽVELGUS Į SAVE, GAL IŠKRIS JUMS AR DAUGELIUI TAS AKMUO IŠ RANKŲ, GAL PAŠVARĖS PIKTŲJŲ GYVENIMO SVARSTYMŲ DĖŽUTĖ”

Pirmojo atkurtos nepriklausomos Lietuvos valstybės vadovo, Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio (LPS) iniciatyvinės grupės nario, LPS Seimo tarybos pirmininko, Sąjūdžio garbės pirminko Vytauto Landsbergio kalba, pasakyta iškilmingame Sąjūdžio 35-mečio ir Sąjūdžio dienos minėjime:

Ekscelencija Prezidente, gerbiamieji, Lietuvos Sąjūdis, kurio 35-erių metų sukaktį minime, tokia buvo didžioji proga – brolystės ir teisybės svajonė, kuri darė stebuklus, pasiryžusi keisti žmones, tautas ir pasaulį, bet užlūžo. Triumfuoja menkystė. Net pats Lietuvos Sąjūdis – veikianti padori visuomeninė organizacija – nepakviestas dalyvauti Seimo renginyje.

Filosofai pakalba, prideklamuoja ir įspūdingai skambančių nesąmonių. Šiandien vėl buvo mėtoma graužtukų, bet nė vienas nepasižiūri į veidrodėlį, ypač į tą, kuris prie širdies, piniginėje. Nepersikeitėme. Iš neteisybės ir nelaisvės rezistentų, kokie

Seimo kanceliarijos nuotr.

buvome Sąjūdžio pradžioje, išvirstame puikybės fariziejais, teisėjaujame iš burbulo.

Tas, kuris niekada nenugvelbė kombikormo maišelio iš Lietuvos kolūkio, kuris nepuotavo su advokatais apvogęs 100 tūkst. „Kauno holdingo” ir „Oruvos” akcininkų, netrynė rankomis sėkmingai nusukęs šimtų milijonų mokesčių baudą už „Jangilos” aferą ar už žiaurią Kuršmarių taršą, tik išmetė su draugeliais už ka-

klo mažytę „Draugystę” (toks buvo viešbutėlis, padovanotas draugei), kas nepriglobė tūkstančių ir dešimčių tūkstančių hektarų nepriklausomos Lietuvos žemės per pusbrolius ir kūmus, tas tegul pirmas meta akmenį į buvusią mano mylimo miesto tarybos narę Jurgitą Šiugždinienę. Ji mat pasinaudojo jūsų bloga sąvaržėlių tvarka iš komunos laikų.

Pažvelgus į save, gal iškris jums ar daugeliui tas akmuo

ga. Žengsime takais dorybės ir įvyks visuotinės rekolekcijos – didysis apsivalymas, į kurį utopiškai pakvietė Tėvynės sąjungos vadovai. Nelyginant anoje Sąjūdžio Bažnyčioje. Juk skelbėme kadaise moralinės nepriklausomybės deklaraciją.

Tikriausiai nebus pasiūlytų rekolekcijų, tik realizmas, akmenizmas ir akmenistas. Su iškalbingais mulomis ir bukais ajetolomis kaip melaugių Kremliuje, nuo kurio dar

nepajėgėme dvasiškai nutolti. Kai kurioms sukčiaujančioms savivaldoms priimtina nenu-tolti. Bet Sąjūdis juk buvo. Stebuklas galimas. Tai prisiminkime, net blūdydami vis neprašalintose širdžių tamsu-mose.

Išties, kuo mes dabar užimti? Visokių galų konkurentai, užuot rūpinęsi slėptuvėmis nuo bombų, kol dar Putino žmogėdros tiesiai neužpuolė Vilniaus... Mat kai jau būsime užpulti, tai tapsime negera, be reikalo kariaujančia šalimi kaip Ukraina, kuriai net sąjungininkai neturi per daug padėti, kad užpuolikas vis tiek liktų laimėtoju, bent ką užgrobęs ir neįkalintas Gyvačių saloje.

Ar tuo savo gynybos karu visi labai rūpinamės? Kas rūpinasi, veikia pasaulyje, turi būti pašalintas. Geriausia – savo paties rankomis. Ir Seimas dar šį tą reiškia. Tebūnie pašalintas paties rankomis. Tą sumastė tartum savi, neva protingi polittechnologai. Dixi, pasakiau.

Grįžtu į Sąjūdžio viziją ir baigiu. Juk Sąjūdis tai buvo. Stebuklas galimas. Ačiū.

SIGNATARŲ NAMUOSE EKSPONUOJAMA LIETUVOS LAISVĖS KOVOS SĄJŪDŽIO TARYBOS 1949 METŲ VASARIO 16-OSIOS DEKLARACIJA

Lietuvos nacionalinio muziejaus Signatarų namuose pradėta eksponuoti Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos 1949 metų vasario 16-osios Deklaracija – vienas iš atraminių šiuolaikinės Lietuvos valstybės dokumentų. Pristatant dokumentą buvo pabrėžiama, kad šiandieniniame kontekste jis įgyja ne tik valstybinę, bet ir geopolitinę bei tarptautinę svarbą.

Teisiniu požiūriu ši deklaracija laikoma vienu iš trijų svarbiausių šiuolaikinės modernios Lietuvos valstybės dokumentų, jungiančiu 1918 m. vasario 16 d. ir 1990 m. kovo 11 d. aktus.

„Signatarų namai mūsų sąmonėje pirmiausia siejami su 1918 m. vasario 16 d. pasirašytu Lietuvos Nepriklausomybės Aktu – pamatiniu mūsų modernios valstybės laisvės idėją įprasminančiu dokumentu. Partizanai gerai suvokė šio dokumento reikšmę ir savo Deklaracijoje orientavosi į Lietuvos Nepriklausomybės Akte suformuluotas nuostatas – laisvę, demokratiją ir pilietines teises. Šios vertybės itin svarbios, kai Ukrainos karas už laisvę vyksta mūsų valstybės ir NATO pašonėje”, – sako Lietuvos nacionalinio muziejaus generalinė direktorė dr. Rūta Kačkutė.

Sunkiomis partizaninio karo sąlygomis parašytas dokumen-

tas pasižymi brandžiu, teisiškai ir politiškai stipriu, pažangias vakarietiškas vertybes ir aiškią geopolitinę kryptį deklaruojančiu turiniu.

„Partizanai siekė valstybin-gumo ne tik ginkluotu pasipriešinimu, bet ir politiniais veiksmais – 1949 m. partizanų vadų pasirašyta Deklaracija yra svarbus to įrodymas. Šia deklaracija partizanai nurodė Lietuvos valstybės vertybinę kryptį, kuri atitiko vakarietiškas Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos idėjas. Demokratinė valstybė, kurios suverenitetas priklauso tautai, kurios visiems piliečiams suteikiamos lygios teisės ir užtikrinami socialiniai poreikiai – tokią Lietuvą Deklaracijoje apibrėžė laisvės kovotojų vadai”, – teigia krašto apsaugos ministras Arvydas Anušauskas ir priduria: „Deklaracija – yra politinė laisvės kovotojų pergalė. Šis dokumentas leidžia į laisvės kovą žvelgti iš kovotojų pozicijų, suvokti kovos gylį ir mastą.”

Manoma, jog 1949 m. vasario 16 d. Deklaracijos teksto rengėjas – diplomatas Alfonsas Vabalas, 1939 metais apgynęs teisės mokslų disertaciją Sorbonos universitete Paryžiuje, Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą aktyviai įsitraukęs į ginkluotą kovą. Jos signatarai – aštuoni partizanų vadai,

atstovavę visiems Lietuvos partizanų daliniams ir susibūrę į Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdį: Jonas Žemaitis-Vytautas, Aleksandras Grybinas-Faustas, Vytautas Gužas-Kardas, Juozas Šibaila-Merainis, Bronius Liesis-Naktis, Leonardas Grigonis-Užpalis, Adolfas Ramanauskas-Vanagas, Petras Bartkus-Žadgaila.

Pirmasis atkurtos nepriklausomos Lietuvos vadovas prof. Vytautas Landsbergis priminė, jog po metų minėsime 75-ąsias šio dokumento pasirašymo metines ir išreiškė viltį, jog tokią progą Lietuva paminės tinkamai: „Šis dokumentas yra vertas tarptautinio žinojimo ir suvokimo apie Lietuvos kovą kaip dalį visų demokratijų kovos prieš tironijas. Mes matome, kad visa tai tęsiasi. Tironijos siautėja, netgi vienijasi”.

Šiandien, Laisvės karą kovojančios Ukrainos ir NATO viršūnių susitikimo kontekste, 1949 m. vasario 16 d. Deklaracija įgyja ne tik valstybinę, bet ir geopolitinę bei tarptautinę svarbą. Aštuonių signatarų pasirašytoje Deklaracijoje kreipiamasi į Vakarų valstybes dėl paramos kovoje už laisvę ir išdėstoma nepriklausomos Lietuvos vizija, pabrėžiant svarbiausius tautos siekius,

Spaudos konferencijos metu prie Deklaracijos dokumento ir Signatarų namų prieigų budėjo Garbės sargyba. LR KAM / K. Kavolėlio nuotr.

jos norą tapti Vakarų politinių integracinių struktūrų dalimi, išryškinant jos ryžtą priešintis okupacijai, smerkiant fašizmo ir komunizmo nusikaltimus žmonijai, deklaruojant įsipareigojimą Visuotinei žmogaus teisių deklaracijai.

Anot dr. Deivido Šlekio, šios Deklaracijos aktualumo paralelę galima brėžti ir dar toliau: „Skaitydamas 1949 m. vasario 16 d. Deklaraciją iškart pagalvoju apie 1791 m. gegužės 3 d. Konstituciją. Abu dokumentus vienija tai, jog jie ne tik atliepė savo laikmečio vertybinę ir idėjinę dvasią, bet ir demonstravo lietuvių tautos ryžtą tuos principus paversti realybe.”

Iki šiol yra žinomi du 1949 m. vasario 16 d. Deklaracijos originalai. Signatarų namuose visuomenei pristatomas doku-

mentas – tai KGB archyve Jono Žemaičio-Vytauto byloje rastas Deklaracijos egzempliorius.

1949 m. vasario 16 d. deklaracija Signatarų namuose bus eksponuojama nuo birželio 9 iki rugšėjo 11 dienos.

Dokumentas yra saugomas Lietuvos ypatingajame archyve ir eksponuojamas gana retai, todėl parodos atidarymo proga birželio 9 d. nuo 14 iki 18 val. Signatarų namų ekspozicijos lankymas bus nemokamas. Lankytojai galės ne tik išvysti šį svarbų dokumentą, bet ir pasiklausyti įgarsintų jo ištraukų, kurias įskaitė žurnalistė Rita Miliūtė ir Algis Ramanauskas-Greitai. Spaudos konferencijos metu prie Deklaracijos dokumento ir Signatarų namų prieigų budėjo Garbės sargyba. LR KAM

PRISIMINUS BALTIJOS VALSTYBIŲ UŽGROBIMO BYLĄ JAV KONGRESE 1953 METAIS

VDU PROFESORIUS DR. JUOZAS SKIRIUS

Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentas R. Reaganas pasirašo Baltų laisvės dienos aktą (1982). www.vle.lt

Prieš 70 metų Jungtinėse Amerikos Valstijose valstybiniu lygiu plačiai tirta komunistinės SSRS įvykdytą Baltijos valstybių okupacija 1940 m. ir jos aplinkybės. Tyrimas įgavo tarptautinį mastą. Darbą atliko kongresmeno Charles J. Kersten'o vadovaujama komisija. Komisijos darbo svarbą Lietuvos laisvės bylai aukštai įvertino JAV politologas prof. Vytautas Vardys pažymėdamas, kad JAV Kongresas pirmą kartą istorijoje ėmėsi nagrinėti Lietuvos okupaciją ir tuo suteikdamas jai oficialios svarbos ir plataus išgarsinimo. JAV įsikūrusios tautinės grupės pirmą kartą turėjo progą dalyvauti kongresiniame pavergtų tautų klausimo svarstyme. Kongreso darbas padėjo auklėjamai veikti viešąją JAV nuomonę pavergtiems kraštams palankia prasme, buvo stiprus JAV užsienio politikos įrankis psichologiniame kare prieš komunistinę SSRS. Visa tai buvo padaryta *Amerikos lietuvių tarybos* (toliau – ALT), kaip autoritetingiausios organizacijos, veikėjų iniciatyva.

Kaip ir kam kilo mintis?

Artėjant Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 25-osioms metinėms, dar 1952 m. ALT pasitarimuose buvo svarstoma mintis Lietuvos išlaisvinimo klausimą kokių nors būdų pakelti į pasaulinį forumą, būtent – į Jungtinių Tautų organizaciją. ALT narys Steponas Bredes (Briedis) pasiūlė Tarybai formaliai kreiptis pirmiausia į JAV kongresą ir prašyti jį ištirti Lietuvos, Latvijos ir Estijos okupacijos aplinkybes ir tuose kraštuose vykdomą genocidą. ALT buvo įsitikinusi, kad jei JAV Kongresas nustatytų komu-

nistinės SSRS įvykdytą okupaciją ir prievartinio įjungimo į SSRS neteisėtumą, po to su JAV pagalba būtų galima klausimą kelti JTO, reikalaujant okupacinės kariuomenės išvedimo ir nepriklausomybės atkūrimo. Norėta paneigti sovietų argumentus, esą Baltijos valstybių okupacija buvusi reikalinga saugumo sumetimais, o Baltijos tautos pačios pareiškusios norą įsijungti į SSRS. ALT nutarė šį projektą vykdyti.

Kongresmenas Ch. J. Kersten'as, įtakingas politikas iš Wisconsin'o valstijos, kurį gerai pažinojo ALT pirmininkas Leonardas Šimutis ir ALT veikėjas, verslininkas Antanas Rudis, sutiko projektą remti ir tuo pačiu parengti rezoliuciją Kongreso svarstymui. Siekiant užsitikrinti JAV politikų paramą, daug lėmė A. Rudžio, kuris turėjo plačius ryšius su JAV kongresmenais ir senatoriais, veikla. Tuo pat metu buvo tariamasi su Senato užsienio reikalų komitetu bei su JAV Valstybės departamentu, kuriam vadovavo John'as Foster'is Dulles. Nuolat buvo ruošiami pietūs ir priėmimai įtakingiems asmenims, stiprinant paramą projektui.

Komiteto įkūrimas

1953 m. gegužės 27 d. prezidentas Dwight'as Eisenhower'is kongresmeniui Ch. J. Kersten'ui rašytame rašte dėkojo už atsiųstą rezoliucijos tekstą ir, prisimindamas kovo 26 d. ALT delegacijos vizitą, patvirtino būsiant naudinga atskleisti amerikiečiams tiesą, kas iš tikrųjų dėjosį inkorporuojant Baltijos valstybes į SSSR ir kodėl JAV niekuomet nepripažino

Lietuvos ir kitų Baltijos šalių aneksijos. Prezidentas rašė, kad kai Kongreso Atstovų rūmai įsteigs tyrimo komisiją, jis pats atidžiai seks jos darbą. Atstovų rūmai liepos 27 d. vienbalsiai priėmė minėtą rezoliuciją, kuriai buvo duotas numeris – 346. Rezoliuciją priėmus ALT pradėjo žaibiškai rinkti dokumentus ir ieškoti liudininkų. ALT į talką įsitraukė ir Nacionalinis laisvosios Europos komitetas, į kurį įėjo Laisvosios Lietuvos, Latvijos ir Estijos komitetai. Tiesa, ALT vadovybė, turėdama labai artimus ryšius su Ch. J. Kersten'u, glaudesnių kontaktų su latviais ir estai nesiekė. Bandė vieni monopolizuoti Komiteto darbą. Tokia lietuvių veikla papiktino kaimynus ir, sakoma, pakenkė tolimesniam Lietuvos okupacijos tyrimui.

Baltijos valstybių okupacijai tirti komitetas JAV Atstovų rūmuose buvo įsteigtas liepos 27 d. ir pavadintas *Select Committee to investigate communist aggression and the forced incorporation of the Baltic States into the USSR*. Lietuviai jį vadino tiesiog Kersten'o komitetu. Į komitetą buvo paskirti 7 Kongreso atstovai, vėliau prisidėjo dar du. Kongresas komiteto veiklai skyrė 30 tūkst. dolerių. Komiteto pirmininkas su A. Rudžiu ir lietuvių informacijos centro direktore Marijona Kižyte vyko į Europą aiškintis, kokių dokumentų ten būtų galima rasti ir kokie liudininkai turėtų būti apklausti.

Kersten'o komiteto darbai ir tikslai

Per nepilnų dviejų metų gyvavimo laikotarpį komitetas viešai apklausė 335

liudininkus (manoma, kad apklaustųjų buvo daugiau), tarp jų – 42 lietuviai. „Baltiečiai“, tarp kurių buvo buvusių vyriausybės nariai, teisininkai, karininkai, gydytojai, žurnalistai, pasakojo apie savo tiesioginę patirtį, susijusią su neteisėtais sovietų režimo veiksmais 1940-1941 metais. Liudijimai turėjo nubrėžti tolesnę Kersten'o komiteto posėdžių kryptį, pademonstruoti liudijimų kategorijas ir kurie dalykai svarstant bylą turėjo būti svarbiausi. Ne į visus liudijimus Komitetas rimtai atsižvelgė, nes jo narių neįtikino kai kurių pateiktos informacijos objektyvumas (pavyzdžiui buvusio Lietuvos liaudies vyriausybės premjero ir užsienio reikalų ministro, rašytojo, prof. Vinco Krėvės-Mickevičiaus liudijimas). Surinkta dokumentinė medžiaga buvo paskelbta septyniuose Komiteto darbų tomuose. Lietuvos diplomatinė tarnyba Komitetui įteikė 1941 m. į SSRS ištremtų lietuvių sąrašus. Komitetas persispausdino tris brošiūras apie Katalikų bažnyčios persekiojimą Lietuvoje ir pan. Visą medžiagą – jos kopijas įteikė Kongresui, Valstybės departamentui ir JAV delegacijai Jungtinėse Tautose.

Kaip paaiškėja iš Komiteto veiklos, jis siekė įvairių tikslų. Pirmiausia, anot prof. V. Vardžio, Komitetas norėjo informuoti visuomenę apie sovietinę tikrovę ir nuteikti jos opinią antikomunistiškai. Antra, rūpinosi išgauti medžiagos užsienio politikos SSRS atžvilgiu kritikai pagrįsti. Trečia, Komitetas buvo lyg psichologinio karo instrumentas tuometinei JAV užsienio politikai paremti, užimtuose kraštuose palaikant laisvės troškimą. Ketvirta, Komitetas stengėsi suformuluoti ir pateikti Kongresui įstatyminę programą, kuri įpareigotų prezidentą ir Kongresą imtis aštresnės politikos prieš Sovietų Sąjungą. Komitetas taip pat siūlė, kad JAV valdžia remtų visas tautybių organizacijas, kurios dirba savo protėvių kraštams išlaisvinti. Taigi, Kersten'o komiteto išvados, kad Baltijos valstybės buvo okupuotos SSRS panaudojant jėgą, suteikė vilties, jog tiek prezidento administracija, tiek Valstybės departamentas palaikys JAV lietuvių veiklą prieš SSRS ir iškels Baltijos valstybių okupacijos klausimą Jungtinėse Tautose.

Rezultatai

Tačiau visos minėtos rekomendacijos rezoliucijos forma 1955 m. Kongreso Atstovų rūmuose nebuvo svarstytos, nes nenorėta jokių įstatymų pagal komiteto rekomendacijas. Bet lietuviams pavyko rezoliuciją pratęsti į Senato rūmus, kur ji buvo vienbalsiai priimta ir turi Senato rezoliucijos Nr. 271 vardą. Rezoliucija buvo smerkiama Baltijos valstybių okupacija ir pritarė prezidentų Frankli'o D. Roosevelt'o, Harry Truman'o ir D. Eisenhower'io vykdomam okupacijos ir jos padarinių nepripažinimui. Senatui griežtai pasisakius tuo reikalu, dabartinei ir būsimoms administracijoms buvo atimta galimybė bet kokiais sumetimais priimti kompromiso politiką su SSRS, liečiančią Baltijos valstybių okupaciją. Tai buvo svarbu visoms okupuotų kraštų tautoms.

Dauguma Kersten'o komitetą sudarančių Kongreso narių atstovavo valstijas, kurių nemaža dalis gyventojų buvo išeiviai iš Vidurio ir Rytų Europos. Todėl neatsitiktinai 1954 m. Kongresas praplėtė Komiteto veiklos rėmus, numatydamas vykdyti ir kitų Rytų Europos komunistinių valdomų kraštų tyrimus. Tada Komitetas pakeitė pavadinimą ir tapo *Komunizmo agresijos tyrimo komitetu*. Taip atsirado galimybė ir kitoms okupuotoms tautoms viešai išreikšti nuogąstavimus dėl savo šalių likimo.

Literatūra:

Lietuvos centrinis valstybės archyvas, f. 658, ap. 1, b. 38, 108.

Baltijos valstybių užgrobimo byla (JAV Kongreso Ch. J. Kersten'o komiteto dokumentai 1953-1954 metai). Vilnius: Du Ka, 1997.

Leonardas Šimutis. *Amerikos lietuvių taryba. 30 metų Lietuvos laisvės kovoje 1940-1970*. Chicago, 1971.

Juozas Banionis. *Lietuvos laisvinimas Vakaruose 1940-1975*. Vilnius: LGRTC, 2010.

Mindaugas Tamošaitis. *Lietuvių liudijimai JAV Ch. J. Kersten'o Komitetui apie soviet okupaciją 1940 m. Lietuvoje. Lietuvių diplomacija išeivijoje 1940-1991. Straipsnių rinkinys*. Vilnius: Versus aureus, 2006, p. 60-98.

V.Vrd. Komitetas komunistų agresijai tirti. *Lietuvių enciklopedija*. Boston: LEL, 1957, t. 12, p. 275-6.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima antradieniais
9:00-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.

Interneto svetainė: WWW.WPAT930AM.COM

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis į dr. Giedrę Kumpiką,
82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687.
Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

JUNGTINĖJE KARALYSTĖJE SURENGTAS TARPTAUTINIS JAUNŲJŲ TALENTŲ KONKURSAS

Lietuvos ambasados Jungtinėje Karalystėje globojamo ir Londono lituanistinio edukacinio centro „Lighthouse” („Švyturys”) organizuojamame Tarptautiniame jaunųjų talentų konkurse. *Sandros Grauzytės nuotr.*

Birželio 4 d. įvyko Lietuvos ambasados Jungtinėje Karalystėje globojamas ir Londono lituanistinio edukacinio centro „Lighthouse” („Švyturys”) organizuojamas

Tarptautinis jaunųjų talentų konkursas. Šiais metais konkursas ypatingas rekordiniu dalyvių skaičiumi – daugiau kaip 120 lietuvių ir ne tik kilmės vaikų ir paauglių iš Lietuvos, Latvijos,

Jungtinės Karalystės, Ukrainos ir kitų pasaulio šalių pademonstravo savo išskirtinius gebėjimus ir pristatė daugiau kaip 60 konkursinių numerių. Konkurso dalyviai varžėsi trijose amžiaus

grupėse vokalo, instrumentų ir šokių srityse.

Renginio dalyvius pasveikino ambasadorius Eitvydas Bajarūnas ir pasidžiaugė gausiu dalyvių skaičiumi ir konkurso ilgaamžiškumu. „Šis konkursas yra ir puikus pavyzdys, ką aktyvi diaspora gali duoti Lietuvai. Jau aštuonioliktą kartą vykstantis renginys kasmet išryškina vis naujus jaunuosius talentingus atlikėjus, gyvenančius tiek visame pasaulyje. Turime ne vieną pavyzdį, kai šio konkurso dėka paskatintiems jauniems talentams tai tapo šuoliu į kūrybinę karjerą” – pažymėjo ambasadorius.

Konkurso komisiją sudarė diplomatas Tadas Kubilius, kompozitorius, atlikėjas ir pedagogas Gediminas Zujus, atlikėjas ir pedagogas Edmundas Seilius, Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkė Dalia Henkė, Seimo narė Dalia Asanavičiūtė, operos solistė Valerija Iljinaitė, pianistas Gintaras Pamakštys, pedagogai iš Lietuvos, Latvijos ir Jungtinės Karalystės.

Tarptautinio jaunųjų talentų konkurso komisijos vertinimu

geriausiai pasirodė ir šių metų nugalėtoju tapo Rygos lietuvių vidurinės mokyklos moksleivis Aleksandras Isakovišč, taip pat laimėjęs pirmąją vietą 15-19 metų amžiaus grupėje instrumentalistų kategorijoje.

Specialius prizus konkursui įsteigė Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkė Dalia Henkė, Lietuvos Respublikos Seimo narė Dalia Asanavičiūtė, Jungtinės Karalystės lietuvių bendruomenė (JKLB), JKLB Pirmasis Londono skyrius, kompozitorius ir prodiuseris Gediminas Zujus bei edukacinis centras „Lighthouse”.

Jau 18 metų iš eilės vykstančio konkurso iniciatorė – edukacinio centro „Lighthouse” vadovė Nijolė Jankauskienė. Konkurso tikslas puoselėti jaunuosius talentus, jų tobulėjimą bei augimą kūrybinėje aplinkoje, gerbti ir puoselėti lietuvių kalbą, skatinti pasaulio lietuvių bendruomeniškumą.

Konkursą remia Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija bei Užsienio reikalų ministerija iš tikslinių lėšų, skirtų „Globalios Lietuvos” programos įgyvendinimui. **LR URM**

VAIKŲ ŠVENTĖ SEINŲ LIETUVIŲ „ŽIBURIO” MOKYKLOJE

„Vaikai pasitinka vasarą” šventė Seinų lietuvių „Žiburio” mokykloje.

LR URM

Š. m. birželio 2 d. Seinų lietuvių „Žiburio” mokykloje Tarptautinės vaikų gynimo dienos proga surengta šventė „Vaikai pasitinka vasarą”. Renginyje dalyvavo vaikai ir jaunimas iš Lietuvos – Alytaus jaunimo centro vokalinė studija „Boružėlė” – bei vietos lietuviškų Suvalkų,

Vidugirių, Punsko ir Seinų mokyklų mokiniai. Scenoje jie dainavo, šoko ir deklamavo eilėraščius.

Šventės dalyvius pasveikino „Žiburio” mokyklos direktorius Algirdas Vaicekaskas ir Lietuvos Respublikos konsulato Seinuose vadovas Genadijus Mackelis.

Pasibaigus meninei programai, visi vaikai lankė Seinų lietuvių „Žiburio” mokyklą, stebėjo policijos dresuoto šuns pasirodymą, klausėsi ugniagesių pristatymo apie priešgaisrinę saugą, dalyvavo žaidimuose, loterijoje ir bendravo prie vaišių stalo. **LR URM**

LIETUVOS RESPUBLIKOS ATKŪRIMO 105-ŲJŲ IR NEPRIKLAUSOMYBĖS ATKŪRIMO 33-ŲJŲ METINIŲ MINĖJIMAS TOKIJUJE

Kovo 2 dieną Tokijuje surengtas priėmimas, skirtas Lietuvos Respublikos atkūrimo 105-ųjų ir nepriklausomybės atkūrimo 33-ųjų metinių minėjimui.

Renginio metu susirinkusius svečius pasveikino Lietuvos Respublikos Seimo pirmininkės pavaduotojas Vytautas Mitalas, atvykęs į Japoniją kartu su Lietuvos-

Japonijos parlamentinės grupės nariais.

Lietuvos ambasadorius Japonijoje Aurelijus Zykas įteikė padėkos raštus už ilgametį Lietuvos ir Japonijos kultūros ir meno ryšių puoselėjimą, Lietuvos vardo garsinimą Japonijoje Juko Jamasaki (Yuko Yamasaki), dr. Ajai Kimurai (Aya Kimura) ir dr. Jumiko Nunokavai (Yumiko

Nunokawa).

Taip pat ambasadoriui teko garbė už išskirtinį indėlį į dvišalių santykių tarp Lietuvos ir Japonijos skatinimą Lietuvos garbės generaliniam konsului p. Shigehiro Komaru įteikti 1940 metais Japonijos vicekonsulo Chiune Sugihara ir Nyderlandų konsulo Jano Zwartendijko išduotos Gyvybės vizos originalą. **LR URM**

LIETUVOS RESPUBLIKOS AMBASADOJE UKRAINOJE PRISTATYTA SPEKTAKLIO „NEATSAKYTI LAIŠKAI” PREMJERA

Birželio 8 d. Lietuvos Respublikos ambasadoje Ukrainoje įvyko spektaklio „Neatsakyti laiškai” premjera. Meniškas pasakojimas apie Chersono gyventojus okupacijoje sukurtas pagal žinomo Ukrainos istoriko, turinčio lietuviškų šaknų, Artero Petryko knygą „Sapnai apie Chersoną”.

Sveikindamas susirinkusius užsienio šalių diplomatus, Ukrainos karius, lietuvių bendruomenės ir spektaklio kūrybinės grupės narius, ambasadorius Valdemaras Sarapinas pažymėjo, kad

nepaisant besitęsiančio rašistų sukulto karo Ukrainoje, gyvenimas tęsiasi, jis teikia viltį bei tikėjimą. Spektaklio meninis vadovas – Ahtem Seitablayev, vaidino Ukrainos aktoriai Kateryna Shenfeld ir Rob Feldman.

Vakaro metu ambasados svečiams taip pat buvo pristatyta Ukrainos Ginkluotojų pajėgų Teritorinės gynybos vadovybės Ryšių su visuomene tarnybos karininkų Olego Palčiko ir Oleksijaus Dmytraškovskio karo fotografijų paroda „Vykstant karui”.

LR URM

Lietuvos Respublikos ambasadoje Ukrainoje įvyko spektaklio „Neatsakyti laiškai” premjera. **LR URM**

ISTORINIS ĮVYKIS:
SAVO PASTATUS ČIKAGOJE JĖZUITAI PERDAVĖ JAUNIMO CENTRUI

Jaunimo centro tarybos pirmininkas Antanas Rašymas (sėdi kairėje) ir t. Vaidas Lukoševičius, SJ, (dešinėje) po sutarties pasirašymo.

Jėzuitai.lt

2023 m. gegužės 23-oji – istorinė diena jėzuitams ir JAV lietuviams. Savo pastatus, koplyčią, jėzuitų rezidenciją ir žemės sklypus Čikagoje jėzuitai padovanojo Jaunimo centrui. Oficialią sutartį pasirašė t. Vaidas Lukoševičius, SJ, šiuo metu dirbantis Pal. J. Matulaičio misijoje Lemonte ir Jaunimo centro tarybos pirmininkas Antanas Rašymas. Sutartį pasirašant dalyvavęs Centrinės Europos jėzuitų provincijos Lietuvos ir Latvijos regiono administracijos vadovas t. Vidmantas Šimkūnas, SJ, pasveikino susirinkusiuosius ir pirmiausia prisiminė jėzuitus t. Vaclovą Gutauską, t. Gediminą Kijauską, t. Antaną Saulaitį bei kitus Jaunimo centro sumanytojus, rinkusius lėšas Centro statybai bei aktyviai tarnavusius lietuvių sielovadoje.

Provincijos vardu jis dėkojo geradariams ir rėmėjams, mačiusiems jėzuitų darbų prasmę. Be tautiečių aukų jėzuitų sumanymas nebūtų tapęs tikrove. T. V. Šimkūnas išreiškė padėką ir Centro tarybai, kuri keletą dešimtmečių su atsidavimu rūpinasi pastatais ir Centro veikla. „Ne jėzuitams priklauso šie pastatai – vienuolynas, Centras ir koplyčia. Ne jėzuitams priklauso ir mūsų bažnyčios Lietuvoje, mokyklos, žemės sklypai. Net mūsų namai, kuriuose gyvename, – viskas yra suaukota žmonių. Visa tai tik patikėta jėzuitams, kad jie naudotų ir kad tai tarnautų žmonėms – ugdytų jaunimą, padėtų jiems rasti Dievą“, – Centro tarybai sakė t. Vidmantas Šimkūnas. Centrinės Europos jėzuitų

provincijos ekonomo padėjėjas Martinas Tanzeris papildė: „Pastatus nusprendėme padovanoti dėl dviejų priežasčių. Pirmą, lėšos rinktos jų statybai, buvo skirtos čia gyvenančiai lietuvių bendruomenei. Antroji priežastis – jėzuitai patys neturi galimybių čia dirbti, todėl geriausia pastatus atiduoti tiems, kurie yra atsakingi už lietuvių bendruomenę ir toliau remis jėzuitų veiklą.“ Jėzuitai pasitiki Jaunimo centro taryba, kad ši, kaip iki šiol, tęs veiklą, stiprinančią kultūrinę ir tautinę išeivijos šaknis bei auginančią tikėjimą. Viliamasi, kad ir toliau bus kūrybingai įgyvendinamas Jaunimo centro užmojis – telkti Čikagos ir apylinkių lietuvių bendruomenę. Artimiausiu metu ketinama

įvertinti pastatų būklę, atlikti būtinus remonto darbus. Jaunimo centro istorija prasidėjo dar 1948 metais, kai į JAV atvykę pirmieji jėzuitai nusprendė kurtis Čikagoje. Pradžioje jie įsigijo nedidelį namą, tačiau porą kartų teko persikelti į vis didesnius namus, mat į Čikagą atvyko daugiau jėzuitų ir išsiplėtė jų veikla. Nutarta statyti Jaunimo centrą, kuriame būtų klasių lituanistinei mokyklai, salių renginiams, kambarių žaidimams, susirinkimams ir kitoms reikmėms. Tėvai jėzuitai nusipirko sklypą, kuriame ir prasidėjo Jaunimo centro bei jėzuitų rezidencijos-vienuolyno statyba. Tam reikėjo daug lėšų. Vienas aktyviausių lėšų rinkėjų buvo t. Vaclovas Gutauskas, dėl kurio sumanymo, darbštumo, atkaklumo

surinkta 90 proc. lėšų Centro statybai. 1957 m. spalio 6 d. Jaunimo centro pastatas buvo oficialiai atidarytas. Atidarymo iškilmėse dalyvavo 36 organizacijų atstovai ir apie 800 svečių. 1972 m. pastatas sujungtas su tėvų jėzuitų rezidencija. 1974 m. Centre veikė apie 70 lietuviškų organizacijų! Jėzuitai aktyviai darbavosi tarp išeivijos jaunimo: skautų, ateitininkų, dėstė lituanistinėse mokyklose, buvo kapelionai stovyklose. Centrą jie administravo iki 1980 m., vėliau administravimą perėmė Taryba. Po Jaunimo centro stogu nuo pat pradžios būrėsi įvairios išeivijos organizacijos. Nuo 1957 m. čia veikia M. K. Čiurlionio galerija, Kauno M. K. Čiurlionio galerijos pavyzdžiu siekianti rengti lietuvių dailininkų parodas. Ji yra išeivijos lietuvių kultūros centras Jungtinėse Amerikos Valstijose: čia eksponuojami ir renkami lietuvių dailės kūriniai. 1958-aisiais įkurtas Laisvės kovų muziejus primena skaudžią Lietuvos okupacijos istoriją. Lituanistikos tyrimo ir studijų centras, veikiantis nuo 1981 m., yra didžiausias lituanistikos akademinis archyvas ir knygų leidėjas už Lietuvos ribų, Jo tikslas – kaupti ir puoselėti lietuvių tautinį palikimą, archyvus, vykdyti mokslinę ir kultūrinę veiklą. Šio centro padalinys – Lietuvių muzikologijos archyvas, sukaupęs muzikologų Juozo Žilevičiaus ir Juozo Kreivėno pastangomis. Turtingos muzikinės kolekcijos pasididžiavimas – M. K. Čiurlionio natų originalai. Iki šiol Jaunimo centre veikia ir Lituanistinė mokykla, kurioje vaikai per kalbinį ir kultūrinį ugdymą supažindinami su lietuvių nacionaliniais papročiais ir tautiniu savitumu.

Jėzuitai.lt inf.

ŠIAURĖS AMERIKOS IR LIETUVOS VERSLO FORUMAS – ČIKAGOJE, BIRŽELIO 7-8 D., 2023

Šiaurės Amerikos ir Lietuvos verslo forumas (*North American – Lithuanian Business Forum, NALB Forum*) – jau keletą metų Lietuvos diplomatinį atstovybę JAV, JAV veikiančių verslo organizacijų ir profesionalų klubų organizuojamas renginys, kurio tikslas – suartinti Lietuvos ir Šiaurės Amerikos šalių verslo bendruomenes, kurti naujas abipusiai naudingas partnerystes ir skatinti glaudesnę bendradarbiavimą svarbiausiose verslo, ekonomikos ir mokslo sektoriuose. Šiemet verslo forumas vyko Čikagoje, *Union League Club of Chicago*, birželio 7-8 dienomis. Jau keletą metų sėkmingai vykstantis renginys šiais metais

vyko dvi dienas ir buvo išplėstas tiek dalyvių, tiek darbinį diskusijų skaičiumi. Šiemet NALB Forum dalyvavo per 300 verslininkų, verslo profesionalų, mokslininkų ir valdžios atstovų. Pagrindinis dėmesys šiemet skirtas penkioms sektorinėms temoms: lietuviškos startuolių ekosistemos dalyvių bendradarbiavimo stiprinimui su partneriais iš už Atlanto, gyvybės mokslams, pažangiosios pramonės ir inžinerijos įmonių plėtrai Šiaurės Amerikoje, kūrybinėms industrijoms, transportui bei logistikai. Šiaurės Amerikos–Lietuvos verslo forumas yra neabejotinai svarbiausias verslo renginys, skirtas Lietuvos įmonėms,

svarstančioms apie galimybes pradėti darbą JAV arba čia plėstis. Šiaurės Amerikos ir Lietuvos verslo forumo užuomazgos siekia 2019 m., kai JAV lietuvių verslininkai ir profesionalų klubai, susitikę Lietuvos ambasadoje Vašingtone, nutarė organizuoti pirmąjį verslo forumą. Jis įvyko 2021 m. balandžio mėn. virtualioje erdvėje. Pirmasis „gyvas“ verslo forumas buvo surengtas 2022 m. birželio 29 d. Filadelfijoje, viename seniausių JAV klubų *Union League Club of Philadelphia*. Renginyje dalyvavo daugiau nei 200 dalyvių ir 37 pranešėjai, kurie visą dieną skyrė diskusijoms ir bendradar-

biavimo tinklo kūrimui. Šiemet verslo forumas išaugo į dviejų dienų renginį, kuriame sulaukti daugiau nei 300 dalyvių iš Lietuvos, JAV, Kanados ir kitų valstybių. Šiaurės Amerikos ir Lietuvos verslo forumą 2023 m. oficialiai globoja Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda ir Ilinojaus gubernatorius J.B. Pritzkeris. Renginį organizavo Lietuvos

diplomatinių atstovybės JAV ir Kanadoje, Baltijos Amerikos prekybos rūmai, *Global Lithuanian Leaders*, JAV lietuvių bendruomenė, Pasaulio lietuvių meno taryba, *World Business Chicago* ir šie lietuvių profesionalų klubai: Čikagos lietuvių Rotary klubas, Amerikos lietuvių verslo asociacija Los Andžele (LABA.LA) ir Čikagos ir Niujorko lietuvių profesionalai.

LR URM

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

DIRVA

LA RANGASDORĖ JAV RENGINYS
LIETUVOS GIDARĖ KONTAKTAS
PASTABAS

**METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLASĖ - \$78,
ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$130.00**

LIETUVOS AMBASADOJE LONDONE PIRMĄ KARTĄ PRISTATOMI JUNGtinės KARALYSTės JAUNŲJŲ LIETUVIŲ MENININKŲ DARBAI

Lietuvos ambasada Londone kartu su Jungtinės Karalystės lietuvių jaunimo sąjunga balandžio 29 dieną surengė Jungtinės Karalystės lietuvių menininkų darbų parodą „Madagaskaras“.

Parodos atidaryme dalyvavo ir sveikinimo žodžius tarė Lietuvos kultūros atašė Jungtinėje Karalystėje Ūla Tornau ir diplomatas kuruojantis ryšius su diaspora Tadas Kubilius. Ambasados atstovai pasidžiaugė pirmą kartą organizuojama paroda ir palinkėjo jauniems menininkams nesibaigiančio kūrybinio įkvėpimo.

Renginio metu net 12 talentingų lietuvių jaunuolių iš skirtingų Jungtinės Karalystės miestų pristatė plataus spektro darbus: trumpametražius filmus, iliustracijas, tapybos bei fotografijos kūrinius. Vakaro dalyviams, tarp kurių buvo lietuvių bendruomenės atstovai ir Lietuvos draugai, buvo parodyti: Beatričės Rastaitės paveikslai (Mančesteris), Julijos Straižytės iliustracijos (Edinburgas), Austėjos Čegytės

nuotraukos (Londonas), Fabijaus Kasperaviciaus skaitmeninis dekupažas (Londonas), Brigitos Grubliauskytės paveikslai (Londonas), Elžbietos Vozbinaitės trumpametražiai filmai (Edinburgas), Gertrūdės Kalvynaitės portretai (Edinburgas), Beatričės Baronaitės Lau skaitmeninės iliustracijos (Londonas), Gintės Reginos filmai, Ievos Narvidaitės meninio įvaizdžio konceptai (Londonas), Arno Tamašausko paveikslai (Liverpulis), Rugilės Alminaitės pasveikslai (Bakingemšyras). Po atidarymo dalis kūrinių liks puošti ambasados didžiąją salę.

Tos pačios dienos popietę ambasadoje taip pat vyko Jungtinės Karalystės lietuvių jaunimo sąjungos organizuotas „Popietinės arbatos klubo“ susitikimas su dokumentinių filmų režisierė ir prodiuserė, 2022 m. apdovanota Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premija už veržlų ir įspūdingą kūrybinį šuolį, Giedrė Žickytė. Susitikimo metu režisierė pasidalino istorijomis apie ją kurti įkvėpusius personažus,

Lietuvos ambasada Londone kartu su Jungtinės Karalystės lietuvių jaunimo sąjunga surengė Jungtinės Karalystės lietuvių menininkų darbų parodą „Madagaskaras“.

LR URM

dokumentinio kino žanro ypatybes bei atsakinėjo į dalyvių klausimus.

Paroda „Madagaskaras“ ambasadoje veiks kaip saviraiškos ir sklaidos platforma, leidžianti jauniems Jungtinėje

Karalystėje gyvenantiems lietuvių menininkams užmegzti ryšius bei atskleisti savo kūrybą. Projekto pavadinimas simbolizuoja lietuvių kultūros raišką už šalies ribų, norą išsaugoti autentiškumą, tuo pa-

čiu atkreipiant užsienio dėmesį į šalies talentus. Paroda tikslin-gai neturi vieno apjungiančio naratyvo, kad galėtų atskleisti platesnį jaunųjų kūrėjų požiūrių bei kūryboje vaizduojamų temų spektrą.

LR URM

PIRMĄ KARTĄ PARYŽIUJE ĮVYKO DOKUMENTINIO FILMO „MONČYS. ŽEMAITIS IŠ PARYŽIAUS“ PERŽIŪRA

Dokumentinio filmo „Mončys. Žemaitis iš Paryžiaus“ peržiūra.

LR URM

2023 m. gegužės 25 d. pirmą kartą Paryžiuje buvo rodomas dokumentinis filmas „Mončys. Žemaitis iš Paryžiaus“, kuriame piešiamas Prancūzijos sostinėje gyvenusio ir kūręs lietuvių menininko, vieno ryškiausių išeivijos skulptorių modernistų Antano Mončio portretas.

„Antanas Mončys- Lietuvą su Prancūzija jungiantis tiltas, kuris gyvas iki šių dienų. Jau kitą savaitę susigiminiuos Lietuvos ir Prancūzijos miestai- Palanga su Saint Gilles Croix de Vie, kuriuos jungia būtent šis Lietuvos skulptorius“ – apie garsų lietuvių menininką susirinkusiems žiūrovams prieš filmo

peržiūrą kalbėjo Lietuvos ambasadorius Prancūzijoje Nerijus Aleksiejūnas. Antanas Mončys paliko ryškų pėdsaką Paryžiaus kultūriniame gyvenime ir dalijosi lietuvių tradicijomis su draugais Prancūzijoje.

Po filmo peržiūros vyko diskusija su filmo režisieriumi Linu Mikuta ir operatore Kristina Sereikaite, kurią moderavo Linas Maknavičius, buvęs Prancūzijos lietuvių bendruomenės pirmininkas. Filmą kūrėjai su gausiai susirinkusia publika dalijosi prisiminimais apie 2022 m. Lietuvos kino teatruose pasirodžiusio dokumentinio filmo kūrimą.

Į išskirtinį filmo seansą atvyko Antano Mončio sūnus Jean-Christophe Mončys, kuris tą dieną šventė savo gimtadienį. Jį pasveikino Lietuvos ambasadorius Prancūzijoje Nerijus Aleksiejūnas, kultūros atašė Austė Zdančiūtė, Paryžiaus 17-ojo rajono mero atstovas Jean-Didier Berthault bei į seansą atvykę draugai.

Dokumentiniame filme „Mončys. Žemaitis iš Paryžiaus“ režisierius Linas Mikuta atskleidžia daugiau nei 40 metų Paryžiuje kūręsio Antano Mončio asmenybę, žemaitišką charakterį, jo gyvenimo svarbiausius momentus ir ryšį su kūryba.

LR URM

PARYŽIAUS SKVERAS PAVADINTAS LIETUVOS VARDU

Birželio 7 d. Paryžiaus miesto taryba priėmė galutinį sprendimą dėl „Lietuvos sodų“ (pranc. „Jardin de la Lituanie“) vardo suteikimo skverui, esančiam Paryžiaus 17-ojo rajono Generolo Catroux (pranc. *Général Catroux*) aikštėje. Tai bus pirmoji Lietuvos vardo vieta Prancūzijos sostinėje.

„17-ame Paryžiaus rajone esanti vieta, kurioje bus įrengtas „Lietuvos sodai“, parinkta neatsitiktinai. Priešais šį skverą esančioje Fournier rezidencijoje nuo 1925 iki 1940 metų buvo įsikūrusi istorinė tarpukario Lietuvos ambasada, kurios Lietuva neteko po sovietinės okupacijos. Tai yra istorinis įvykis, nes pagaliau Paryžiaus žemėlapyje atsiranda Lietuvos vardas“, - džiaugėsi Paryžiuje besilankantis Lietuvos Užsienio

reikalų ministras Gabrielius Landsbergis.

Lietuvos ambasadorius Prancūzijoje Nerijus Aleksiejūnas, dėkodamas Paryžiaus merijai, Paryžiaus 17-ojo rajono merui Geoffroy Boulard bei tarybos nariui Jean-Didier Berthault už priimtą sprendimą, teigė, jog „Lietuvos sodai Paryžiuje kvies paryžiečius ir jų svečius dar labiau domėtis Lietuva, jos istorija ir kultūra“.

Generolo Catroux aikštė yra netoli dabartinės Lietuvos ambasados Prancūzijoje. Tikimasi, kad „Lietuvos soduose“, kurių oficialus atidarymas planuojamas 2024 metais, atsiras Lietuvos simbolių, kurie sudomins Prancūzijos sostinės gyventojus ir svečius, populiarius Lietuvos vardą šioje šalyje.

LR URM

BENDRYSTĖS ŠVENTĖ ŠEIMOMS - NEPAMIRŠKIME UKRAINOS

Gegužės 27 d. ambasados kiemelyje nuskambėjo Bendrystės šventė šeimoms - Nepamirškime Ukrainos renginys.

Tai buvo puiki proga susipažinti su Airijos lietuvių ir ukrainiečių bendruomenėmis bei pasimėgauti bendryste, muzika ir žaidimais.

Programoje dalyvavo Jonas Krauklys, Nadija Postemska, Jolantos Dumskytės Zalėnėnės vadovaujamas merginų

ansamblis, ukrainiečių choras bei šokėjai. Dideli ir maži įsitraukė į Airijos ateitininkų organizuojamus žaidimus ir ratelius, ukrainietiško vainikų pynimo dirbtuves.

Airijos lietuviai nepamiršta Ukrainos, aktyviai remdami ir padėdami ukrainiečiams, tuo galėdame įsitikinti pamatę nufilmuotas istorijas filmuke, kuriame aktyvūs Airijos lietuviai dalinasi, kaip ir kodėl padeda Ukrainai.

LR URM

KAUNO RADIOJOTIS

Stanislovas Abromavičius

Kauno radijo stotis, iš kur 1926 04 12 pradėta transliuoti radijo laidos.

Autoriaus nuotr.

Mūsų kultūros istorijoje Kauno radijo stotis, esanti Žaliakalnyje, užima deramą vietą. Čia visada dirbo savo kraštą ir jo nepriklausomybę mylintys žmonės.

Prasidėjus Vokietijos–SSRS karui, Vaižganto gatvėje ir Sotyje buvo 1941 m. Birželio sukilėlių štabas, Kauno radijo stoties darbuotojai nepaklausė besitraukiančių sovietinės valdžios vadovų įsakymo ir nesugadino aparatūros, tad per Kauno radijo stotį buvo pranešta pasauliui apie Lietuvos Nepriklausomybės deklaraciją. Raudonajai armijai grįžtant, stotis nutraukė darbą, techninius įrenginius vokiečiai išgabeno į Vokietiją, o pačią stotį susprogdino. Tačiau ji atgijo...

Stoties istorija

Yra žinoma, kad dar 1855 metais Ažuolų kalne Kaune veikė telegrafo stotis kauniečių poilsui ir pramogoms. 1892 metais pastatyti tris metaliniai bokštai telegrafui. 1910 metais Rusijos armijos ryšių tarnybos daliniui priskirtoje žemėje Kauno tvirtovės Žaliakalnio forte pradėta statyti Radijo telegrafo stotis. Iš pradžių ja naudojosi rusų caro kariškiai, o Pirmojo pasaulinio karo metu – vokiečiai. Lietuvos kariuomenei 14,5 kW galios stotis atiteko 1919 vasarą, kai Lietuvos krašto apsaugos ministerija ją perėmė iš besitraukiančios vokiečių kariuomenės. Čia dirbo mūsų specialistai inžinieriai A. Sruoga, I. Sližys, P. Masiulis ir kiti.

Jau 1920 metų rugsėjo 4-ąją buvo nutarta prie Vytauto parko pradėti statyti naują Radijo stotį. Atėjo dirbti inžinieriai A. Jurskis, D. Falėjevas, rašytojas Pranas Mašiotas. Stoties radijo siųstuvą ir radijo įrenginį techniškai parengė radijo inžinierius doc. Alfonsas Jurskis. Jis ir tapo stoties vadovu. 1923 metais prasidėjo Radijo stoties įrangos darbai. Buvo pastatyta 3,5 kW

galios radijo stotis. Iki 1928 metų tokių siųstuvo techninių parametrų Lietuvai pakako. Kauno radijo stočiai padėjo ir gera geografinė padėtis: 75 metrų aukščio Vytauto kalnas ir 150 metrų aukščio antenos, įrengtos ant dviejų metalinių stulpų.

Kurį laiką stoties viršininkas Alfonsas Jurskis gyveno Radijo stotyje, vėliau šalia esančiame name darbuotojams. Pasak buvusio stoties vadovo Aleksandro Stankevičiaus sūnaus Liudo, gyvenančio Kanadoje, pirmoji A. Jurskio karinė radijo stotelė įsikūrė mažame baltame pastate, kairėje pusėje nuo pagrindinių Radijo stoties statinių. Aleksandras Stankevičius stoties viršininku paskirtas 1934 m., šiose pareigose dirbo iki 1940 m.

1923 metais stoties ir statybos viršininku buvo paskirtas patyręs radijo inžinierius Kleopas Gaigalis (1879–1957). Gimė Užpaliuose, baigė Sankt Peterburgo elektrotechnikos institutą. 1917–1923 m. buvo Rusijos radijo stočių departamento vadovas. Į Lietuvą sugrįžo 1923 metais. Kauno radijo stotyje dirbo iki 1934 metų. 1938 metais, jau būdamas Kauno pašto valdybos revizoriumi, jis nuomojosi butą Vaižganto g. 12, Elenos Purickienės name, su stotimi ryšių nenutraukė. Iki 1947 metų dėstė Kauno aukštesniojoje technikos mokykloje.

Jau 1925 metais Kauno stotyje pradėtos transliuoti bandomosios laidos. Iš pradžių stotis buvo mediniame sename name, kol pastatė naujos stoties pastatą. 1926 metų birželio 12 dieną, 19 valandą, iš Kauno radijo stoties į eterį nuskriejo šaukiniai: „Aljo, aljo – Lietuvos radijas – Kaunas“. Stotis priklausė Susisiekimo ministerijai, kurį laiką – Krašto apsaugos ministerijai. Ir čia neapsieta be kuro: ūkininkai pradėjo skųstis, kad radijas pritraukia perkūniją ir žaibus, iššaukia liūtį, kuris

niokoja pasėlius, atsirado „ciklonų“, kokių anksčiau nebuvo. Teko žmones raminti, per radiją pradėtos skaityti paskaitas.

1928 metais stoties administracija persikėlė į Laisvės alėją. 1934 metais stoties viršininku buvo paskirtas Aleksandras Stankevičius (1905–1952), šias pareigas ėjo iki 1940 metų. Besitraukdami sovietų kareiviai 1941 metų birželį bandė sunaikinti kai kuriuos Radijo stoties įrengimus, tačiau juos pavyko išsaugoti.

Alytiškio Šarūno Šimkevičiaus pateiktais duomenimis, 1923 metų rugsėjį prancūzų firma SFR pradėjo statyti naują Kauno radijo stotį Žaliakalnyje; statybos darbai užsitęsė iki 1926 metų. Tačiau nei įkurta Kauno radijo stotis, nei pirmieji radijo transliacijų bandymai 1924–1925 metais nesuformavo didelio radijo aparatų poreikio Lietuvoje. Vis dėlto jau 1925 metais šiek tiek padaugėjo radijo abonentų – nuo simbolinių 7 iki 172, o 1926 m. – iki 323 radijo abonentų. Tai visų pirma sietina su Amerikos lietuvių prekybos akcinės bendrovės veikla, kuri atliko pirmuosius lietuviškos muzikos transliavimo per radiją bandymus, vykdė radijo aparatų reklamos politiką. Nuo 1926 m. birželio 12 d., kai Kauno radijo stotis pradėjo transliuoti radijo laidas lietuviškai, padidėjo ir radijo aparatų poreikis; jie ypač paplito 1927–1928 metais. Atsirado dešimtys radijo aparatais prekiaujančių specializuotų parduotuvių. 1935–1936 metais radijo imtuvai kainavo apie 110 Lt, o su 100 voltų baterija ir 2 voltų akumuliatoriumi – 165 Lt. 1924 metų spalio 24 dieną buvo nustatytas radijo abonentinis mokestis – net 100 Lt, bet per keletą metų jo kaina nukrito kelis kartus.

XX amžiaus pradžioje Europą, taip pat Lietuvą, pasiekė naujieji atradimai – telefonas, telegrafas ir radijas.

Ryšių muziejuje, Kaune, yra saugomos senosios žinybinės spaudos iškarpos. Laikraščio Pašto pasaulis 1936 metų Nr. 10 informuojama, kad telefonas Lietuvą pasiekė 1904 m. kovo 8-ąją, o jau 1905 metais išleista pirmoji telefonų knyga, kurioje tuo metu buvo įrašyta 113 Lietuvos abonentų. Iki 1914 metų abonentų skaičius išaugo iki 368.

1939 metų žurnale Nr.11 pateikiama statistinių žinių apie telegrafą. Štai 1922 metais telegrafu buvo išsiųsta 6,80 mln. žodžių, iš jų – tik 30 proc. vidaus telegrafu, kita dalis – į užsienį. Tačiau šią paslaugą sparčiai keitė telefonas: 1927 metais telegrafu perduota 5,09 mln. žodžių, o 1936 metais – tik 3,25 mln.

1937 metų žurnalo Nr.2 pateikiama duomenų apie „momentinius telefono aparatus“ (telefonus automatus). Jų 1936 metų pradžioje buvo 33, o metų pabaigoje – 47; Kaune – 33, Klaipėdoje – 3, Panevėžyje, Marijampolėje ir Šiauliuose – po 2, Alytuje, Panevėžyje, Šilutėje, Tauragėje, Vilkaviškyje – po 1. Vyko perversmas ir iš Radijo stoties transliuojamos informacijos sraute. 1936 metais radijo aparatų Lietuvoje jau gerojai daugiau – net 35 234, iš jų Kaune – 8 379. Užfiksuota 360 neregistruotų radijo imtuvų, jų savininkams buvo skirtos piniginės baudos, kurios vidutiniškai siekė 14,4 Lt. Pranešama,

kad prie gražių Nevėžio krantų, netoli tos vietos, kur, anot rašytojo Simono Stanevičiaus, prie Raudono dvaro gryną vandenį į Nemuną varo, jau kuris laikas (nuo 1937 metų) statoma nauja Lietuvos radijo stotis, stiebas bus 240 metrų aukščio, t. y. dvigubai aukštesnis nei Kauno radijo stoties. Tad pastarosios reikšmė sumažėjo.

Karo ir okupacijos verpetuose

1941 metų Birželio sukilimo dalyviai veikė šiame rajone kaip viename svarbesnių strateginių punktų. Jau birželio 22 d. aktyvistai pradėjo vykdyti numatytus sukilimo vadų uždavinius. Į jų pusę perėjo net dvi milicijos nuovados, studentų medikų grupė, savo žinioje turėjusi greitosios pagalbos mašinas. Jie atvežė į Radijo stotį specialistus, kurie sutaisė bolševikų sugadintą radiofoną. Medikai teikė pagalbą sužeistiesiems. Chemijos instituto aktyvistai susprogdino centrinę karinę telefono stotį, prieš tai dar perdavę klaidingas žinias, neva vokiečių desantininkai jau Kaune. Be to, jie išjungė telefonus ir telegrafą, tarp sovietų pareigūnų kilo panika. Kareiviai, jų vadai, tarnautojai bėgo iš Kauno. Lietuvos karininkai čia, Vaižganto gatvėje, subūrė tvirtą sukilimo štabą, kūrė planus atkurti Lietuvos nepriklausomybę, trukdė besitraukiantiems sovietų kareiviams naikinti

(Nukelta į 11 psl.)

MIRTIES PRANEŠIMAS

A.†A. KRISTINA AŽELYTĖ LAMB

Mirė š.m. gegužės 10 d., Hilton Head, SC, po trumpos ligos, sulaukusi 71 metų.

Gimė Brooklyn, NY. Gyveno Cleveland, OH, Chicago, IL, ir West Bloomfield, MI.

Nuliūdę liko: vyras Terry Lamb; vaikai Kevin Alan, Jonas su žmona Melinda (Finn, Oscar), Lauren su vyru Brian Kinsley (Fallon, Eleanor); brolis Leonas Aželis; giminaičiai Rimas, Algis, Aldona (Daley) Liaubai, Birutė Vaičjurgytė Šležienė.

A.a. Kristina buvo a.a. Eugenijos ir a.a. dr. Antano Aželių duktė ir a.a. dr. Arūno Aželio sesuo.

Dalyvavo „Grandinėlės“ tautinių šokių ansamblyje, Cleveland, OH. Baigė meno studijas John Carroll universitete. Jos dailės darbai puošia mokyklas ir savivaldybių pastatus Michigan valstijoje.

Atsisveikinimas su velione ir laidotuvių Šv. Mišios įvyko birželio 6-7 d. Hilton Head.

Jos vardu galima aukoti „MUSC Foundation“ paremiant plaučių persodinimo tyrimus: <https://tinyurl.com/KristinaAzelisLamb>. Po 2020 metais pavykusio plaučių persodinimo, a.a. Kristina džiaugėsi gyvenimu, mėgo lošti tenisą, kol ją pakirto neišgydoma liga.

Nuliūdusi šeima

IN MEMORIUM

DR. LAIMUTĖ GAIGALAS (ŠEMETA)

Sausio 21 dieną Carlo Brockmano medicinos centre, Normal, Illinois, eidama 94 metus mirė dr. Laimutė Gaigalienė-Šemetaitė.

Laimutė gimė 1929 m. rugsėjo 26 d. Lietuvoje, Alekso Šemetos ir Anelės Kruglinskaitės Šemetienės šeimoje. Artėjant antrajai bolševikų okupacijai, 1944 m. Alekso ir Anelės Šemetų šeima kartu su keturiais vaikais - Ramučiu, Laimutė, Skirmante ir Gediminu - pasitraukė į Vakarus . Po penkerių metų pabėgėlių stovyklose Vokietijoje 1949 m. Šemetų šeima gavo leidimą persikelti į Jungtines Amerikos Valstijas. Amerikoje Laimutė baigė filologijos studijas universitete, 1951 m. su filosofijos dr. Vytautu Gaigalu Klivlande sukūrė šeimą, užaugino sūnų Kastytį ir dukrą Jūratę.

Mokytojos karjerą dr. Laimutė Gaigalienė pradėjo universiteto vidurinėje mokykloje, kur dėstė prancūzų ir anglų kalbą, o vėliau dėstė prancūzų kalbą Illinois Wesleyan universitete. Prancūzų literatūros daktaro laipsnį gavo Prancūzijoje, Grenoblio universitete. Iki išėjimo į pensiją ji dėstė prancūzų kalbą Bemento vidurinėje mokykloje, o dėl savo pedagogės aistros Laimutė dėstė toliau kaip pavaduojanti mokytoja.

Dr. Laimutė pomėgių pasaulis buvo labai įvairus. Ji mėgo žaisti stalo tenisą, skaityti gerą literatūrą, klausytis muzikos, lankytis teatre.

Dr. Laimutė Gaigalienė buvo keliautoja po pasaulį. Tačiau brangiausios jai buvo kelionės į gimtąją Lietuvą, kur lankėsi keletą kartų. Gyvenimo pabaigoje ji labai džiaugėsi tėvo Alekso Šemetos išleista knyga Lietuvoje. Šią jauniausios Šemetų dukters Audronės Murtaugh rūpesčiu išleistą „Eilinio partizano atsiminimų“ knygą apie Lietuvos valstybės atgimimą po Pirmojo pasaulinio karo, apie kovas su bermontininkais ir bolševikais atsikuriančioje Lietuvoje ji laikė svarbiu Šemetų šeimos palikimu ne tik giminei, bet ir Tėvynei Lietuvai. Paskutiniaisiais gyvenimo metais dr. Laimutė džiaugėsi, kad tėvo knyga Kužių gyventojams, sužinojusiems apie gimtinėje gyvenusių kovotojų didvyrišką praeitį, buvo impulsas įamžinti šį atminimą: Kužiuose vietos gyventojų jėgomis buvo pastatytas memorialinis akmuo pirmiesiems 1919 m. Lietuvos partizanams, stojusiems ginti savo kraštą.

1974 m. likusi našle dr. Laimutė atsidavusiai rūpinosi savo vaikais, jų lavinimu. Šiandien Jos gedi artimiausi šeimos nariai - sūnus Kastytis (Sheryl) Gaigalas iš Rockford, Michigan, ir duktė Jūratė (David) Fish iš Las Vegas, Nevada, anūkas , Christopher Gaigalas iš Hudsonville, Michigan. Gražų seserystės ryšį iki pat gyvenimo pabaigos Laimutė išlaikė su savo sesutėmis Skirmante (Wid) Watson iš Palm Beach, Florida, ir Audrone (John) Murtaugh iš Mentor, Ohio, tai pat su dukterėčiomis ir sūnėnais.

Visą gyvenimą Ji mylėjo jau Amžinybėje besiilsinčius savo mylimus tėvus Aleksą ir Anelę, brolius Romutį ir Gediminą.

Šiuo metu nebus jokių pamaldų ar lankymo Visose Sielų Kapinėse, Klevelande, Ohio. Jos gyvenimo atminimo šventė vyks vėliau, ir apie tai šeima praneš. Kremavimo apeigas atliko Carmody Flynn laidojimo namai.

(Atkelta iš 10 psl.)

KAUNO RADIOJOTIS

turtą, išvežti kas papuolė po ranka į Rusijos gilumą. Apie tai pasakojo liudininkai.

1940 metų sovietiniai okupantai nutraukė savarankišką Radijo stoties veiklą. Kauno apskrities archyve yra saugomi dokumentai apie tai, kad 1940 m. gruodžio 4-ąją namų nacionalizavimo komisija, vadovaujama J. Vokietaičio, nutarė nacionalizuoti Radijo stoties statinius. Matyt, tai buvo ir privataus kapitalo įmonė. Nurodoma, kad turtą sudaro 16 statinių, kurių bendrasis plotas yra 1 011 kv. metrų, adresas – Vaižganto g. Nr. 7. Spalio mėnesį valstybinis radiofonas su Radijo stotimi ir kitais objektais buvo perduotas SSSR radijo komitetui. 1941 metų rugsėjo 1-ąją ją perėmė vokiečių civilinė firma *Ruchs-Rundfunkgesellschaft*. Yra duomenų, kad ir 1944 metais, besitraukdami iš Lietuvos, vokiečiai norėjo susprogdinti Radijo stoties antenų stulpus, tačiau tai jiems nepavyko. Įvairiais XX amžiaus tarpsniais, Lietuvą negailestingai mindžiojant okupantų kojoms, Radijo stotis turėjo didelę trauką, kai buvo norima veikti pagal karo taisyklę: „Jei ne mano, tai ir ne tavo...” Vietiniai gyventojai džiaugėsi, kad Radijo stoties antenos, raudonų plytų pastatai, yra aptverti tvoromis; jas vaikams nebuvo sunku įveikti ir žaisti toje teritorijoje ar bandyti palypėti kelis metrus antenų stulpu...

Kauno radijo stotyje įvairiu anos nepriklausomybės metu dirbo daug Lietuvos kultūrai nusipelnusių žmonių. Tarp jų ir nukentėjusių nuo sovietinės okupacijos ar spėję pasitraukti iš Lietuvos. Dalį jų verta paminėti.

Petras Babickas

(1903–1991) Radijo stotyje pradėjo dirbti pranešėju 1926 m. gruodžio 6-ąją, kai stoties viršininkas A. Jurskis pasiūlė debiutuoti eteriye. 1927 m. paskirtas ekspeditoriumi – vertėju, davė tada reikalaujamą priesaiką saugoti Konstituciją, įstatymus, vykdomosios valdžios įsakymus, atlikti pareigas sąžiningai ir teisingai. 1929 m. tapo pranešėju, dirbo iki 1931 metų.

Alfonsas Vabalas (1909–1948) pranešėju tapo 1928 m. balandžio 11 d., būdamas VDU Teisių fakulteto studentu. Darbą baigė 1934 m. vasarą ir išvyko studijuoti į Prancūziją. Grįžo į Lietuvą lemtingais 1940 metais. Pokaryje tapo Tauro apygardos partizanų prezidiumo nariu. Buvo Tauro apygardos laikraščio Laisvės žvalgas redaktorius, apygardos štabo Politinės dalies viršininkas, kartu ėjo štabo viršininko pareigas, Karo lauko

teismo pirmininkas. Žuvo 1948 m. birželio 26 d. Vaišvydavoje, Kauno rajone.

Kazys Inčiūra (1906–1974) pranešėju stotyje pradėjo dirbti 1934 m. liepą, jau išleidęs keletą knygų, būdamas patyrusiu spaudos darbuotoju, vėliau rašė pjeses ir radijui. Čia dirbo iki pat 1940 metų, kai persikėlė į Vilnių, o nuo 1944 metų vėl sugrįžo į aktoriumi į Vaidilos ir Dramos teatrus. Buvo kritikaujamas už tai, kad sovietinėje Lietuvoje nesukūrė nieko naujo. 1950 m. pabaigoje Rašytojų sąjungos prezidiumas pašalino jį iš savo organizacijos. To nepakako. 1951 m. nuteistas 25m. lagerių, 1951–1956 metais kalėjo Tautos lageryje, Sverdlovsko srityje. A. Žukausko-Vienulio pastangomis 1956 m. iš lagerio paleistas, grįžo į Lietuvą.

Antanas Miškinis (1905–1983) Radiofono redaktoriumi atėjo dirbti 1936 m., dirbo iki pat okupacijos. Nuo 1944 m. priklausė „Tauro“ partizanų apygardai, redagavo laikraštį „Laisvės žvalgas“. 1948 m. vasario mėn. suimtas, iki 1951 m. rudens kalintas Mordovijoje (Potmos, Javaso lageriuose), po to pervežtas į Kemerovo sritį (Olžeraso lagerį), dar po dvejų metų – į Omsko srities lagerius. Lageriuose išbuvo aštuonerius metus, ten parašė garsiąsias „Psalmes“.

Kauno radijo stoties darbuotojai. Sėdi K. Gaigalis, J. Aleksandravičius, A. Jurskis ir kiti. 1928 m.

Henrikas Radauskas (1910–1970) kurį laiką dirbo Radiofone pranešėju. 1936–1937 metais buvo radijo pranešėju Klaipėdoje. Tuo metu jau buvo išleidęs eilėraščių rinkinį „Strėlė danguje“, bendradarbiavo literatūrinėje spaudoje. 1944 metais pasitraukė į Vakarus.

Jonas Graičiūnas (1903–1994) 1939–1941 m. dirbo Radiofono literatūros redaktoriumi, Kauno radijo komiteto direktoriumi. Poetas, tada trijų eilėraščių rinkinių autorius. Pateko į sovietinės valdžios nemalonę, kad nerašo liaupsių naujai valdžiai. Tad 1949–1957 buvo tremtyje prie Baikalo (Irkutsko sritis, Rusija), pateko į Olchono salą. Dirbo juodadarbiu, badavo. Ji nuo mirties gelbėjo vietos žvejai.

Antanas Mildažis (1905–1992) 1925–1928 m. dirbo

„DIRVAI“ AUKOJO:

R. Sadauskas, Hampton, VA.....	122
P. Morkunas, Naples, FL.....	100
K. Vaicikonis, Palos Hills, IL	25
B. Pautienis, Richmond Hts., OH.....	20

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

Kauno radijo stotyje, įkūrė, leido ir kartu su Mykolu Baubliu redagavo pirmąjį šalyje profesionalų radijo žurnalą „Radijo mėgėjas“. 1935 m. Laumėnų kaime, prie Žaisos ir Nemuno santakos, įkūrė Tiksliosios mechanikos dirbtuves „Orbita“. Nacių okupuotame Kaune 1943 m. su broliais Antanu, Jonu, Petru, seserimi Izabelė tapo Lietuvos laisvės kovotojų sąjungos nariais. Tais pačiais metais Antanas, įrengęs spaustuvę savo namuose, kartu su broliu Jonu ir kt. spausdino laikraštį „Laisvės kovotojas“ ir atsišaukimus. Gestapui susekus spaustuvę, brolis Jonas buvo suimtas ir išvežtas į kalėjimą Vokietijon, kiti pagrindininkai turėjo slapstytis. 1945 m. Antanas Mildažis so-

vietinių saugumo organų buvo suimtas, bet, neįrodžius galimos kaltės, po poros metų paleistas į laisvę.

Bronys Raila (1909–1997) penkerius metus buvo neetatinis Radiofono darbuotojas, supažindindavo su laikraščių straipsniais. Tuo metu studijavo Kauno konservatorijoje. Bronys Raila buvo vienas iš Lietuvos aktyvistų fronto steigėjų, propagandos komisijos pirmininkas, dešinioji pulkininko Kazio Škirpos ranka. 1941 m. sausio 25 d. LAF vadas Kazys Škirpa įteikė nacių Vokietijos karinei žvalgybai planą „Pasiūlymas Lietuvai išlaisvinti“, kuriame antras iš trijų pasirengimo etapų buvo „Paruošimas viešosios opinijos ir lietuvių tautos pasiryžimo lemiančiam veiksmui“. 1944 metais pasitraukė į Vakarus, vėliau išvyko gyventi į JAV.

PREZIDENTAS IŠLYDĖJO LIETUVOS RINKTINĘ Į SPECIALIAJĄ OLIMPIADĄ
– Į SPORTININKUS KREIPĖSI LENGVAI SUPRANTAMA KALBA

Lietuvos Prezidentas Gitanas Nausėdas išlydėjo Lietuvos rinktinę į specialiąją olimpiadą. R. Dačkaus nuotr.

Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda birželio 9 d. išlydėjo Lietuvos rinktinę į specialiąsias vasaros olimpinės žaidynės, rašoma Prezidentūros pranešime žiniasklaidai.

Berlyne šiais metais vyks 16-osios specialiosios olimpinės žaidynės. Jų tikslas – skatinti intelekto sutrikimų turinčius asmenis ne tik sportuoti, bet ir aktyviai

dalyvauti visuomeniniame gyvenime. Pagrindinė specialiosios olimpiados paskirtis yra sportinis treniravimas ir varžybos, kaip integracinė specialiosios olimpiados žaidynių dalis yra vykdomi ir socialiniai bei kultūriniai renginiai, tokie kaip šokiai ir koncertai, meno parodos, istorinių vietovių lankymas, teatro spektakliai ir kt., medicininė sveiko atleto programa.

Prezidentas pasidžiaugė, kad nuo pirmųjų nedidelių 5–10 sportininkų delegacijų šiemet žaidynėse Lietuvai atstovaus net 55 sportininkų delegacija, ir pabrėžė, jog visi jie – nugalėtojai. Pasak šalies vadovo, specialiųjų olimpinio žaidynių sportininkų bendruomenė ir veikla, kurią vykdo Lietuvos specialiosios olimpiados komitetas, įkvepia visus.

RIČARDAS BERANKIS UŽTIKRINTAI PRADĖJO TURNYRO
NYDERLANDUOSE KVALIFIKACIJĄ

Geriausias Lietuvos tenisininkas Ričardas Berankis užtikrintai pergale pradėjo Nyderlanduose prasidėjusio ATP 250 serijos „Libema Open“ vyrų turnyro kvalifikacines varžybas, rašo *sportas24.lt*.

32-ųjų metų R. Berankis (ATP_217) pirmajame atrankos rate birželio 10 d. per kiek daugiau nei valandą 6:1, 6:1 sutriuškino 17-metį olandą Noah Gabrielį (ATP-1740).

Nyderlandų tenisininkas padarė net 12 dvigubų klaidų, o lietuvis – keturias.

6 ATP reitingo taškus užsitikrinęs lietuvis leliamame, antrajame, kvalifikacijos rate

Tenisininkas Ričardas Berankis. S. Čirbos nuotr.

susitiks su australu Rinky Hijikata (ATP-136), kuris 6:3, 7:5 įveikė olandą Robiną

Haase (ATP-347). Turnyro prizų fondą sudaro 673,63 tūkst. eurų. **LRT**

ŠVEICARIJOJE – SOLIDUS LIETUVOS
TINKLININKIŲ PASIRODYMAS

Trys Lietuvos paplūdimio tinklinio poros birželio 10 d. kovojo dėl patekimo į „Beach Pro Tour Futures“ serijos turnyrų finalus, rašoma LTF pranešime žiniasklaidai.

Geriausiai sekėsi turnyre Šveicarijoje kovojusioms Ievai Dumbauskaitei ir Skalvei Križanauskaitei. Jos iškovojo dvi pergalės ir prasibrovė į ketvirtfinalį.

B grupės rungtynėse dėl trečiosios vietos bei paskutinio kelialapio į atkrintamąsias varžybas lietuvis 2-0 (21:16,

22:20) nugalėjo olandes Esther Cramer ir Laurą Overwater.

Pirmajame atkrintamųjų varžybų rate įsibėgėjusios mūsų šalies 2-0 (21:10, 21:15) nepaliko vilčių aukštesnį reitingą turėjusioms švedėms Tinai Thurin ir Sannai Thurin.

Ketvirtfinalyje I. Dumbauskaitė ir S. Križanauskaitė po dramatiškos kovos 1-2 (17:21, 21:17, 16:18) turėjo pripažinti vokiečių Nele Schmitt ir Paulos Schurholz pranašumą.

Lietuvos sportininkės turnyre užėmė penktąją vietą ir pelnė

po 110 pasaulio reitingo taškų.

Tame pačiame turnyre kovojusios Erika Kliokmanaitė ir Ieva Vasiliauskaitė neįveikė pirmojo atkrintamųjų varžybų rato. Jos 0-2 (20:22, 18:21) nusileido šveicarėms Meniai Bentele ir Annai Lutz.

Lietuvės užėmė devintąją vietą ir pelnė po 90 pasaulio reitingo taškų.

„Beach Pro Tour Futures“ serijos turnyre Italijoje devintos liko Irina Zobnina ir Danielė Kvedaraitė.

Abiejų turnyrų prizų fondą sudaro po 10 tūkst. eurų. **LRT**

Specialiosios olimpiados šūkis – „Leiskite man laimėti, bet jei man nepavyks, paskatinkite mane siekti pergalės“. Prezidentas rinktinės nariams įteikė trispalvę ir palinkėjo, kad ji įkvėptų siekti jų ir mūsų visų pergalės.

Tarp sportininkų buvo turinčių plataus spektro intelekto sutrikimų, todėl šalies vadovas į susirinkusius kreipėsi lengvai suprantama kalba (angl. *easy to read*). Lengvai suprantama kalba – ekspertų sukurtas informacijos pateikimo būdas, kai tekstai sudaryti iš trumpų ir aiškių sakinių, akcentuojant svarbiausią informaciją. Tai palengvina informacijos prieinamumą skaitymo, suvokimo problemų, intelekto negalią turintiems asmenims, senjorams, migrantams, besimokantiems lietuvių kalbos ir daugeliui kitų visuomenės grupių.

Tai istorinė kalba – Prezidentas Gitanas Nausėda yra pirmasis Lietuvos vadovas, gyvai ją sakęs šiuo būdu. Prezidento sakytą kalbą buvo patikrinta su tikslina grupe ir pritaikyta taip, kad žmogus, turintis intelekto sutrikimų,

ją pilnai suprastų.

Vienas svarbiausių Prezidento Lietuvos gerovės valstybės vizijos tikslų – atskirties tarp žmonių mažinimas, lygios visų Lietuvos žmonių galimybės siekti savo tikslų, galimybės gyventi oriai ir savarankiškai. Prezidentas ir jo komanda daug dėmesio skiria žmonių su negalia atskirties mažinimui pritaikant aplinką ir informaciją jų poreikiams. Prezidento metiniai pranešimai yra verčiami į lengvai suprantamą kalbą, taip pat Prezidentūros interneto svetainės statinė informacija bei dalis Valstybės pažinimo centro informacijos pateikiama lengvai suprantama kalba.

Šiais metais Prezidentas inicijavo Lietuvos Respublikos Konstitucijos prieinamumą intelekto negalią turintiems asmenims: planuojama parengti elektroninę Konstitucijos versiją lengvai suprantama kalba iki š. m. spalio 25 dienos.

Pasak specialistų, Lietuvoje lengvai suprantama kalba reikalinga net 15 proc. šalies gyventojų, tai yra 420 tūkstančių asmenų. **LRT**

Now serving Lithuanians, including former Taupa Members!

1385 Andrews Avenue
Lakewood, Ohio 44107
216-228-1996 or 800-577-1996
latvian@ameritech.net

Hours: Mon, Wed, Fri 9:00AM-3PM
Tue 9:00AM-5:30PM
Sun 9:30-10:30AM, 1st and 3rd Sundays each month, except Federal Reserve holiday weekends

View our Website and Facebook page for a list of our services:

www.latvianclevelandcu.org
www.facebook.com/latvianclevelandcu

JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Stephen Waite

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuootojai

936 East 185th Street, Cleveland, OH 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, OH 44095
Telefonas (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
Teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.